

School of Economics
and Commercial Law
GÖTEBORG UNIVERSITY

Integrerad civilekonomutbildning
Bachelor Thesis, ICU2003:34

Den svenska revisionspliktens framtid i små aktiebolag

*- En undersökning av småföretagares
inställning till revisionsplikt*

Kandidatuppsats

Sofia Lundquist, 770831

Emma Martinsson, 791205

Anna Nygren, 780706

Handledare/Tutor:

Lars-Erik Bergevärn

Företagsekonomi/ Redovisning och

Finansiering

VT2003

Förord

Författarna vill passa på att tacka alla som hjälpt till eller på annat sätt underlättat för genomförandet av denna uppsats. Först vill vi tacka vår handledare, Lars-Eric Bergevärn, som väglett oss genom den svåra konsten att skriva uppsats. Lars-Eric har bistått med goda råd och reflektioner under arbetets gång. Vidare har han hjälpt oss att hålla fokus på uppsatta mål genom en konstruktiv och tålmodig kritik.

Författarna vill även tacka de respondenter som ställt upp på en intervju. De har bidragit med tankar och idéer som varit värdefulla för uppsatsen. Utan deras hjälp hade det inte varit möjligt att slutföra denna uppsats.

Göteborg i maj 2003

Sofia Lundquist Emma Martinsson Anna Nygren

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Redovisning och Finansiering, Kandidatuppsats, Vt2003.

Författare: Sofia Lundquist, Emma Martinsson och Anna Nygren

Handledare: Lars-Eric Bergevärm

Titel: Den svenska revisionspliktens framtid i små aktiebolag – En undersökning av småföretagares inställning till revisionsplikt

Bakgrund och problem: Under 1990-talet pågick en debatt i Sverige angående revisionspliktens vara eller inte vara för småföretag. Denna debatt utmynnade i att svenska småföretag fortsatt skulle genomgå revision. Sverige är nu medlem av Europeiska Unionen, EU, och inom EU finns en strävan att harmonisera regelverk och normer inom redovisning och revision. Sverige har till skillnad från flera europeiska länder en strängt hållen revision och revisionspliktens vara eller inte vara anses därför vara en aktuell fråga. Inför en eventuell ändring av revisionsplikten är det intressant och viktigt att se på de argument för respektive mot revisionsplikt som ett antal svenska småföretagare väljer att lyfta fram.

Syfte: Att beskriva svenska småföretagares inställning till revision, samt presentera vilka argument som väger tyngst angående om revisionsplikten ska vara kvar eller försvinna. Syftet är att med hjälp av variabler, såsom mogna företag kontra tillväxtföretag, försöka förklara svenska småföretagares inställning till revision.

Avgränsningar: Uppsatsen behandlar i referensramen enbart utvecklingen i tre EU-länder vad gäller begränsning av revisionsplikt. Den empiriska undersökningen har begränsats till svenska småföretag i aktiebolagsform, som antingen är att betecknas som mogna företag eller tillväxtföretag i Göteborgsregionen.

Metod: Nio intervjuer har genomförts med respondenter från små aktiebolag. Det empiriska materialet har analyserats utifrån uppsatsens referensram, syfte och frågeställningar.

Resultat och slutsatser: De främsta argumenten för revision är kontroll samt råd och rekommendationer. Det främsta argumentet mot är kostnaden. Om revision blir frivillig skulle en svag majoritet fortsatt välja att genomgå revision. En skillnad i inställning till revision mellan företagare i mogna företag respektive tillväxtföretag finns, vad gäller kostnadsargumentet samt råd och rekommendationer.

Förslag till fortsatt forskning: I denna uppsats har enbart småföretagares inställning till revision undersökts. Det vore intressant att undersöka olika intressenters inställning till en slopad revisionsplikt. Alternativt kan man följa upp den minskade revisionspliktens utfall, samt småföretagares åsikter, i EU-länder där undantag redan genomförts.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund.....	1
1.2 Problemdiskussion.....	2
1.3 Syfte.....	3
1.4 Metod.....	4
1.5 Avgränsningar.....	4
1.6 Definition av centrala begrepp.....	4
1.6.1 Småföretag.....	5
1.6.2 Tillväxtföretag.....	5
1.6.3 Mogna företag.....	5
1.7 Uppsatsens disposition.....	6
2 Referensram	7
2.1 Europeiska unionen.....	7
2.2 Sverige.....	8
2.3 England.....	8
2.4 Irland.....	10
2.5 Tyskland.....	10
2.6 Revisionspliktens vara eller inte vara i framtiden.....	11
2.6.1 Argument mot revisionsplikt.....	11
2.6.2 Argument för revisionsplikt.....	12
2.7 Ställningstaganden från remissinstanser i Sverige.....	15
2.7.1 Sveriges regerings uttalande angående revisionsplikt.....	15
2.7.2 Justitiedepartementet.....	15
2.7.3 Revisorsnämnden.....	16
2.7.4 Skattemyndigheten.....	17
2.7.5 Föreningen Auktoriserade Revisorer.....	18
3 Metod	19
3.1 Genomförande.....	19
3.1.1 Insamling av sekundärdata.....	19
3.1.2 Insamling av primärdata.....	21
3.1.3 Sammanställning och analys.....	23
3.2 Trovärdighet.....	23
3.2.1 Validitet.....	23

3.2.2	<i>Reliabilitet</i>	24
3.2.3	<i>Relevans</i>	24
3.3	Möjliga felkällor	24
4	Empiri	26
4.1	Mogna företag	26
4.1.1	<i>Gunnica AB</i>	26
4.1.2	<i>Hälsokost Solrosen AB</i>	27
4.1.3	<i>Hårlocus AB</i>	28
4.1.4	<i>Häggstrands Elbutik AB</i>	29
4.1.5	<i>HT Beyers Blomsterhandel AB</i>	30
4.2	Tillväxtföretag.....	32
4.2.1	<i>LTS Kommunikation AB, "Long Tall Sally"</i>	32
4.2.2	<i>Mind Factory AB</i>	33
4.2.3	<i>Mika Styr & Regler AB</i>	35
4.2.4	<i>Armini Solutions AB</i>	36
5	Analys	38
5.1	Allmänt om respondenterna	38
5.2	Revision.....	38
5.2.1	<i>Argument för revisionsplikt</i>	39
5.2.2	<i>Argument mot revisionsplikt</i>	42
5.3	Revisionsplikt.....	44
5.4	Möjligheter med en slopad revisionsplikt.....	47
5.5	Risker med en slopad revisionsplikt	47
5.6	Allmänna åsikter om revision	49
6	Slutsats	50
6.1	Argument för och mot revisionsplikt.....	50
6.2	Skillnad utifrån företagarnas bakgrundsvariabler.....	51
6.3	Revisionspliktens vara eller inte vara	52
6.4	Författarnas reflektioner.....	53
6.5	Författarnas förslag till fortsatt forskning.....	53
7	Källförteckning	54
	Bilagor	59
	Bilaga 1 EU:s Fjärde Direktiv 78/660/EEG	60
	Bilaga 2 Definitioner av småföretag.....	61

Bilaga 3 Svenska revisionsplikten.....	62
Bilaga 4 Intervjuguide – frågor ställda till representanter för olika remissinstanser i Sverige.....	63
Bilaga 5 Intervjuguide – frågor ställda till representanter för småföretag, mogna företag respektive tillväxtföretag.....	64

1 Inledning

I det inledande kapitlet ges en bakgrund till problemet som ska studeras. Vidare ska problemområden och frågeställningar tas upp, även syftet med uppsatsen och gjorda avgränsningar ska belysas.

1.1 Bakgrund

Under 1990-talet pågick en nationell debatt angående revisionspliktens vara eller inte vara för småföretag i Sverige. Denna debatt utmynnade i att svenska småföretag fortsatt skall genomgå revision. Med tanke på att Sverige är medlem i Europeiska Unionen, EU, och till skillnad från övriga medlemsländer har en strängt hållen revision kan det anses vara en ständigt aktuell fråga.

Aktiebolag är den bolagsform där alla bolag, oavsett storlek, omfattas av revisionsplikt. Av Sveriges företag drivs 28 % som aktiebolag, vilket motsvarar 237 859 stycken (www.scb.se). I uppsatsen studeras aktiebolag, denna avgränsning behandlas vidare i avsnitt 1.5 Avgränsningar. *Revision* innebär att i efterhand kritiskt granska ett bolags räkenskaper och styrelsens förvaltning (FAR:s Revisionsbok, 2002:13). Begreppet revision kan även definieras utifrån dess syfte, nämligen att öka trovärdigheten i redovisningen som presenteras för olika intressenter (SOU 1999:43, s 74). *Revisionsplikt* avser ett företags skyldighet att låta sig granskas av en extern, oberoende person i form av en revisor. För svenska aktiebolag gäller revisionsplikten oavsett storlek, medan det för andra företagsformer finns specifika gränsvärden (SOU 1999:43, s 74ff). I den föreliggande uppsatsen kommer omväxlande begreppen revisionsplikt och revision att förekomma. Båda dessa syftar till ett företags skyldighet att låta sig revideras.

Inom EU finns en strävan att harmonisera regelverk och normer inom redovisning och revision för medlemsländerna. ”International Accounting Standard Board”, IASB, är en internationell privat normbildare inom redovisningsområdet. IASB samarbetar med nationella normbildare i syfte att åstadkomma globalt accepterade normer (Nilsson, 2002:88). I juni 2002 beslutade EU:s ministerråd att från och med 2005 följa den så kallade IAS-förordningen, vilken innebär att alla noterade bolag ska upprätta koncernredovisning enligt IAS. Medlemsländerna ges själva möjlighet att välja till vilken utsträckning de vill tillämpa IAS normer, vidare överläts revisionsplikten till nationell nivå (FAR INFO nr 2, 2003). Enligt EG-rätten och ministerrådets fjärde direktiv artikel 51.1 anges vilka företagsformer som omfattas av revisionsplikten, se bilaga 1. Där framgår också att reglering av revisionsplikten för mindre företag överläts till de enskilda medlemsländerna (Prop. 2000/01:146). De enskilda medlemsländernas frihet gällande revisionsplikt har inneburit skillnader länder emellan. I Sverige ställs fortfarande relativt stora krav, medan man kan se att flera andra EU-länder har lättat på sina krav angående revisionsplikten (Grönboken, 1996:32).

1.2 Problemdiskussion

De trender som kan urskiljas i Europa ger en bra utgångspunkt för att studera en tänkbar utveckling av svensk revisionsplikt. Svensk redovisning har präglats av en kontinental redovisningstradition, dvs. värderingar baserade på försiktighetsprincipen som värnar om långgivarens perspektiv (Smith, 1995:39ff). Då huvudintressenten är långgivare blir revision av yttersta vikt för att bedöma företagets risk och ekonomiska ställning. I nuläget kan influenser från den anglosaxiska redovisningstraditionen urskiljas, vilken bygger på att ge en rättvisande bild och främst ser till aktieägarnas behov. Denna utveckling beror på att Sveriges företagsstruktur och kapitalmarknad, och därmed utformningen av årsredovisningar, idag mest liknar de anglosaxiska länderna (Edenhammar & Hägg, 1997:41). Då huvudintressenten är aktieägare ställs ej lika stora krav på revision i småföretag då dessa oftast inte har okända externa aktieägare. I anglosaxiska länder, såsom England, är därför revisionsplikten inte lika omfattande som i Sverige (Manek, 2000a).

Utifrån den europeiska utvecklingen är det viktigt att reflektera över revisionspliktens framtid i Sverige. Vidare är det viktigt att se på argument för och mot revision, då det påverkar huruvida småföretag skulle behålla eller slopa revision om den blev frivillig. Med anledning av detta finner författarna det viktigt att undersöka följande:

Vilka är de främsta argument för och mot revision som svenska småföretagare anger inför en eventuell framtida slopad revisionsplikt?

Kravet på revision som ställs på noterade och större bolag är av förståeliga skäl mer omfattande. Dels är kravet uttryckt i lagstiftning, dels finns ett krav från intressenter i form av aktieägare, investerare och kreditgivare. Småföretag möter inte samma intressenter och därmed finns ej samma behov av kontroll från utomstående. Flertalet småföretag kan uppleva revision som en betungande *kostnad*, dvs. tidskrävande och dyr i förhållande till dess nytta (Halvarson & Juhlin, 1995). Även *revisorns oberoende* kan anses hotad i småföretag då det är vanligt att revisorn sköter både bokföring samt reviderar räkenskaperna i mindre företag (www.europa.eu.int). Med revisorns oberoende menas att revisorn ska agera självständigt samt vara opartisk och objektiv (FAR:s Revisionsbok, 2002:85). Ett ytterligare argument som har lyfts fram i diskussionen rörande revisionspliktens vara eller inte vara är att en dyr revision kan *hindra ett företags utveckling* (Manek, 2000b). Denna kostnadspost kan istället bidra till en snabbare uppbyggnad av den operativa verksamheten. I småföretag är det ofta en och *samma person som är huvudägare och företagsledare*, vilket minskar behovet av information och därmed revision (Wennberg, 1994). Detta förhållande kan också ses som ett skäl för att behålla revisionsplikten. Ju starkare inflytande bolagsledningen har, desto viktigare är det för *övriga intressenter*, såsom leverantörer, anställda och kreditgivare, att det sker en granskning av företaget.

Andra skäl som talar för en fortsatt revisionsplikt är att revision är ett *kvitto* på att företagets verksamhet avspeglas på ett rättvisande sätt (Halvarson & Juhlin, 1995). Detta medför en större *trovärdighet och säkerhet i den ekonomiska informationen* (Wennberg, 1994). I Sverige är skattemyndigheten en av de intressenter som har stor nytta av revisionen. Utan denna kontroll skulle skattemyndigheten behöva utöka sin verksamhet till att även omfatta de tjänster som revisorerna utför (Lundfors, 1994). Vidare har olika kreditgivare ett intresse av att behålla revision i sin nuvarande form

då den ger information som anses tillförlitlig och kan utgöra underlag vid kreditbedömning (Halvarson & Juhlin, 1995). För ett välskött företag behöver inte revision innebära en så stor kostnad då det inte krävs lika stor tidsåtgång som för ett mindre välskött företag. Ett företag där redovisningen uppvisar stora brister medför helt naturligt ökade kostnader i samband med revision (Wennberg, 1994). Revision kan vidare medverka till att *försvåra ekonomisk brottslighet* och därmed minskad risk för ekonomiska oegentligheter (Halvarson & Juhlin, 1995).

Med den europeiska utvecklingen som bakgrund kan man tänka sig att svenska småföretag i framtiden kommer att möta en liknande situation som deras motsvarigheter inom övriga EU-länder. Med anledning av detta finner författarna det viktigt att undersöka följande delproblem:

Vid en eventuell frivillig revision för småföretag i Sverige, skulle svenska småföretagare behålla eller slopa revision?

Undersökningen av småföretagare utgår från mogna företag respektive tillväxtföretag, då en tänkbar skillnad i åsikter kan återfinnas. Ett moget företag, vilket är etablerat på marknaden, möter exempelvis inte samma problem vid kontakt med kreditgivare som ett tillväxtföretag kan göra. Därav anser författarna det relevant att undersöka följande delproblem:

Syns skillnader i argument för och mot revisionsplikt, med tanke på om företaget är ett moget företag eller ett tillväxtföretag?

Ett argument mot revisionsplikt är, som redan nämnts, att tillväxtföretag kan hindras i sin utveckling, då revision utgör ytterligare en kostnad för företaget, se vidare i avsnitt 2.6.1.

1.3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att beskriva vilka argument för och mot revision svenska småföretagare anger inför en eventuell slopad revisionsplikt i Sverige. Detta sker med bakgrund mot den utveckling som skett i andra EU-länder och de argument för och mot revisionsplikt som har bidragit till de förändringar som skett.

Med utgångspunkt i referensramen, intervjuer samt den aktuella utvecklingen i andra EU-länder är avsikten därmed att förklara svenska småföretagares inställning till revision. Syftet är att med hjälp av variabler, såsom främst mogna företag kontra tillväxtföretag, försöka förklara svenska småföretagares åsikter om revision. Andra bakgrundsvariabler som dyker upp genom empiri, såsom kön, kunskap om redovisning och så vidare ska försöka förklaras. Författarna ämnar även lyfta fram vilka argument som väger tyngst angående om revisionsplikten ska vara kvar eller försvinna. Uppsatsen kommer således ha både ett beskrivande samt förklarande syfte.

1.4 Metod

För att få en första inblick i ämnet och en grund att bygga vidare på har sekundärdata använts. Denna information är insamlad av andra och presenteras i litteratur, tidskrifter, databaser och uppsatser (Lekvall & Wahlbin, 1993:180). Studier av gällande förhållanden i övriga EU-länder genomfördes utifrån sekundära källor samt e-post kontakt med revisor i Tyskland. Intervjuer har skett med personer med insikt i svenska revisionsförhållanden och tillhörande normer. Detta gav en bakgrund till de intervjuer som senare genomfördes med småföretagare.

Respondenterna utgörs av småföretagare i tillväxtföretag respektive mogna företag. Insamlad data baserad på intervjuer med småföretagarna utgör uppsatsens primärdata (Lekvall & Wahlbin, 1993:180). Intervjuerna är främst av standardiserad natur, dvs. intervjufrågorna är samma för alla respondenter, och primärdata utgörs av stimulidata. Eftersom intervjuerna sker på personlig basis har författarna förståelse för att avvikelser i svar respondenterna emellan helt naturligt uppkommit. Uppsatsens metod behandlas mer utförligt i kapitel tre.

1.5 Avgränsningar

Uppsatsen skulle bli alltför omfattande om den avsåg att behandla utvecklingen i samtliga EU-länder, och därför begränsas den i referensramen till länder som skiljer sig från Sverige vad gäller revisionsplikt. Författarna har valt att titta på utvecklingen i England, Irland och Tyskland där det skett förändringar. Uppsatsen utgår delvis från utvecklingen i övriga medlemsländer, vilket utgör en grund för en tänkbar utveckling i Sverige. Författarna är medvetna om den begränsning detta innebär. Den tänkbara utvecklingen bygger på antaganden och det kan inte på vetenskaplig grund bevisas att detta kommer ske i Sverige.

Undersökningen av svenska företags inställning har begränsats till småföretag i aktiebolagsform. Orsaken till denna avgränsning är att uppsatsen skulle bli alltför omfattande ifall alla bolagsformer studerades. Vidare omfattar studien ej aktiebolag som ingår i koncerner. I denna uppsats avgränsas studien även till att enbart gälla mogna företag och tillväxtföretag. Anledningen till denna avgränsning är att undersöka om det finns en skillnad i inställning till revision dem emellan. En geografisk avgränsning i val av företag har gjorts till Västra Götalands region och främst Göteborg, detta på grund av kostnadsbesparing och en smidigare arbetsgång.

1.6 Definition av centrala begrepp

I förekommande uppsats används begreppen småföretag, mogna företag samt tillväxtföretag kontinuerligt. Författarna har därför valt att beskriva sin definition av begreppen samt bakomliggande diskussion för att ge ökad förståelse för innehållet i uppsatsen.

1.6.1 Småföretag

Enligt Svenskt Näringsliv existerar olika definitioner av småföretag (Hillefors, 2003). Den ”officiella” definitionen är de företag som benämns SME-företag, SME betyder ”Small and Mediumsized Enterprises” och är företag med 1-200 medarbetare. En annan typ av definition, som Svenskt Näringsliv gärna använder, är följande:

- Ensamföretagare eller levebrödsföretagare.
- 1-9 medarbetare, Mikroföretag.
- 10-49 medarbetare, Småföretag.
- 50-249 medarbetare, Medelstort företag.

I föreliggande uppsats har författarna valt att följa den ”officiella definitionen”, dvs. att småföretag är de företag med färre än 200 anställda. De intervjuer som genomförts med småföretagare har varit med företag med färre än 9 anställda, dvs. mikroföretag. Författarna har dock valt att alltid använda benämningen småföretag och med det menas små aktiebolag.

Runt om i världen existerar fler olika definitioner av begreppet ”småföretag” och i bilaga 2 redogörs för hur brittiska Department of Trade and Industry, Europeiska kommissionen, engelska Companies Act och British Bankers’ Association (BBA) definierat småföretag.

1.6.2 Tillväxtföretag

Enligt Hillefors kan tillväxtföretag definieras som företag som växer med 100 % över fem år mätt i antalet medarbetare. Davidsson, Delmar & Wiklund (2001) förklarar att olika utgångspunkter kan användas för att klassificera tillväxtföretag, antingen kan utveckling av antalet anställda eller omsättningsförändring studeras. Enligt Davidsson et al (2001) är valet kritiskt då man genom olika kriterier kommer att se på en viss typ av företag. Personalintensiva branscher kommer exempelvis gynnas om man väljer att titta på tillväxt i form av antal anställda. Vid en fokusering på absoluta tal uppnås dessa kriterier oftare av stora företag än av små (Davidsson et al, 2001:87). Vidare kommer exempelvis relativ tillväxt uppnås i första hand av småföretag eftersom de utgår från en liten bas. Med hjälp av denna information har författarna valt att definiera tillväxtföretag på följande vis. Företag ska ha växt med mer än 100 % i antal anställda alternativt att omsättningen ska ha ökat med minst 150 % under senaste fyra åren. Således krävs alltså att bolagen ska ha varit registrerade i minst fyra år.

1.6.3 Mogna företag

Mogna företag har författarna valt att definiera som företag med en stabil omsättning, vars omsättning inte har förändrats mer än 15 % de senaste fyra åren. Deras verksamhet ska ha en klar verksamhetsinriktning samt ej ha förändrats de senaste åren. Antal anställda ska också vara stabilt, men författarna har accepterat en förändring på en anställd under den senaste fyraårsperioden.

1.7 Uppsatsens disposition

Uppsatsen är indelad i kapitel enligt följande. Kapitel två utgörs av den referensram, vilken ligger till grund för den fortsatta uppsatsen. I detta kapitel behandlas den diskussion som tidigare förts kring revisionspliktens vara eller inte vara samt rådande situation i valda EU-länder. Vidare kommer även i detta kapitel intervjuerna med personer inom svenska remissinstanser för redovisning och revision att behandlas. Uppsatsens metod tas upp i kapitel tre där författarnas tillvägagångssätt vid insamlande av sekundärt material samt empiri behandlas. Kapitel fyra utgörs av empiri, dvs. genomförda intervjuer med småföretagare. Vidare analyseras det empiriska materialet i kapitel fem. I kapitel sex presenteras författarnas slutsatser och förslag till fortsatt forskning.

2 Referensram

Detta kapitel utgör referensramen, vilken ska ligga till grund för föreliggande uppsats. Kapitlet inleds med bestämmelser och uttalanden på EU-nivå angående revisionsplikt i småföretag. Därefter följer en redogörelse för revisionsplikten i Sverige samt EU-länderna England, Irland och Tyskland. Vidare lyfts de argument fram som förekommit i debatten om revisionsplikten vara eller inte vara. Slutligen redogörs för den information, rörande en eventuell framtida slopad revisionsplikt, som erhållits genom intervjuer med personer inom remissinstanser för svensk redovisning och revision.

2.1 Europeiska unionen

Europeiska kommissionen publicerade den 24 juli 1996 "The role, the position and the liability of the statutory auditor within the European Union" (www.europa.eu.int). Detta är ett sk. "Green Paper", vilket är ett förslag från Europeiska kommissionen som offentliggörs för diskussion. "Green Paper" översätts ofta till svenska som "Grönboken", vilket är den titel författarna kommer använda sig av fortsättningsvis. Författare inom kommissionen är framförallt femtonde generaldirektoratet, DG XV, vars huvuduppgifter innefattar den inre marknaden och finansiella tjänster (Markland, 1996). Innehållet i "Grönboken" bygger bland annat på en studie av revisorslagstiftningen i Europa som kommissionen beställt av "Maastricht Accounting and Auditing Research Center", MARC, (Markland, 1996). Författarna till "Grönboken" har även tagit del av studier från den europeiska branschorganisationen för revisorer "Fédération des Experts Comptables Européens", FEE. I "Grönboken" aktualiserades frågor såsom revisorns roll, ställning och ansvar inom EU (www.europa.eu.int). Beslutet om revisionsplikten vara eller inte vara överläts enligt "Grönboken" till nationell nivå. Detta var helt i enlighet med ministerrådets fjärde direktiv artikel 51.2 som gav EU-länderna möjlighet att befria mindre företag från revisionsplikt, se bilaga 1. Kommissionen fann ej skäl att ändra denna utgångspunkt, utan överlämnade det helt åt medlemsstaterna att utforma regler efter nationella behov. En fråga som väcktes i "Grönboken" angående revision i småföretag var huruvida det är möjligt för revisorn att vara oberoende. I flera småföretag kan det förekomma att revisorn agerar som både rådgivare, extern kontrollant och den person som sköter bokföringen. Kommissionen fann således problem som kunde inträffa i samband med revision av småföretag, men den slutgiltiga rekommendationen i "Grönboken" blev att beslut om revisionsplikten för småföretag överläts till nationell nivå.

Den 29 april 1998 tog Europeiska kommissionen officiell ställning i de frågor som togs upp i "Grönboken". Beslutet blev att det inte ska ske någon central styrning av reglerna rörande revision i småföretag (Markland, 1998). Europeiska kommissionen, ansåg dock att det fanns skäl att undersöka hur revisorn skulle kunna ta en mer aktiv roll i att hjälpa små- och medelstora företag. Kommissionen beslutade att be revisorskåren om hjälp med undersökning av detta. Även Europaparlamentet, det organ som bland annat kontrollerar Europeiska kommissionen, uttalade sig om "Grönboken". De instämde i "Grönbokens" rekommendation att det skulle vara

tillåtet för medlemsstaterna att undanta små- och medelstora företag från revisionsplikt (FAR INFO nr 5, 1998).

Författarna finner det därför relevant att redogöra för hur det i nuläget ser ut i ett antal EU-länder gällande revisionsplikt.

2.2 Sverige

Den svenska revisionsplikten har under årtionden främst gällt aktiebolag, men även andra företagsformer har innefattas. Näringslivet har dock blivit mer komplicerat och förväntningarna på revision har på nytt kommit i fokus (www.ey.com/global). Riksdagen har i revisionslagen preciserat de formella krav som ställs på revision. I revisionslagen (1999:1079) 3 § anges att alla företag ska ha minst en revisor. I 1 § definieras ett företag som ”en fysisk eller juridisk person som är bokföringsskyldiga enligt bokföringslagen (1999:1078)”. I bokföringslagen (1999:1078) 6 kap. 1 § anges när den löpande bokföringen ska avslutas med en årsredovisning. En utförligare information ges i bilaga 3.

För svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar gäller revisionsplikten oavsett storlek och antalet anställda. I denna uppsats kommer som tidigare nämnts enbart aktiebolag att studeras. Enligt aktiebolagslagen (ABL 1975:1385), 1 kap. 1 § svarar delägarna i aktiebolag ej personligen för bolagets förpliktelser. Aktiebolag kan enligt 11 kap. 2 § vara antingen publikt aktiebolag eller privat aktiebolag. I 1 kap. 3 § anges att alla aktiebolag ska ha ett aktiekapital. I publika aktiebolag ska aktiekapitalet minst uppgå till 500 000 kronor och i ett privat aktiebolag till minst 100 000 kronor. Enligt ABL, 10 kap. 1 §, måste alla aktiebolag ha minst en revisor som reviderar företagets räkenskaper. Endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor kan vara revisor i ett aktiebolag (FAR:s Revisionsbok, 2002:597). Den svenska revisionsplikten skiljer sig från större delen av övriga EU där flertalet länder valt att lätta på kraven för småföretag.

2.3 England

Den engelska lagstiftningen delar in aktiebolag i två olika grupper, ”public limited companies”, Plc, och ”private companies”, Ltd, (Nexia International, 2000:634). ”Public limited companies” är börsnoterade aktiebolag, vilka måste ha ett aktiekapital på minst 50 000 pund och dessa företag får aldrig undantas från revision (Nexia International, 2000:634). ”Private companies”, är icke börsnoterade företag, vilka själva kan välja om de vill ha ett aktiekapital öppet för försäljning till allmänheten och kan i vissa fall undantas från revision (Nexia International, 2000:634).

I England krävdes det fram till 1980-talet att alla företag, oavsett storlek, följde samma lagar och regler gällande revision. Ändringarna inleddes med en uppdelning på små, medelstora och stora företag och 1997 blev alla ”private companies” med en omsättning på mindre än 350 000 pund befriade från revision (Manek, 2000b). Gränserna i England för att klassificeras som småföretag preciseras i ”Companies Act” och är att två av de tre följande kraven måste vara uppfyllda. Omsättningen måste vara mindre än 2,8 miljoner pund, balansomslutningen mindre än 1,4 miljoner pund samt att antalet anställda ej får överstiga 50 personer, se bilaga 2. Småföretag

behöver generellt inte lämna lika mycket information som större och undantas bland annat från kravet på kassaflödesanalys (Nexia International, 2000). Från och med den 31 juli 2000 ändrades gränsen till att alla företag med en omsättning på mindre än 1 miljon pund är befriade från revision. Företagens balansomslutning får ej heller överstiga 1,4 miljoner pund. Om fler än 10 % av aktieägarna i ett aktiebolag anser att en revisor behövs ska detta krav tillgodoses (www.accaglobal.com, b). För välgörenhetsorganisationer finns krav på revision om omsättningen överstiger 250 000 pund och för organisationer med en omsättning på mellan 90 000 och 250 000 pund ställs kravet att de ska avlägga en sk. ”accountant report” (www.accaglobal.com, b).

Den idag gällande omsättningsgränsen på 1 miljon pund innebär att cirka 90 % av de engelska företagen inte behöver en revisor (<http://visar.csustan.edu/>). Ändringen av kravet på omsättning från 350 000 pund till 1 miljon pund har fått till följd att ytterligare cirka 150 000 företag slipper revision (Manek, 2000a). Det innebär en besparing på upp till 180 miljoner pund varje år, vilket kan ses som pengar som kan användas till investeringar.

Den engelska revisorsföreningen, ”The Association of Chartered Certified Accountants”, ACCA, har reagerat på dessa förändringar och gett ut en särskild informationsbroschyr, ”Why audit matters – Your guide to the benefits of audit” (www.accaglobal.com, a). Här framläggs ett flertal argument till varför man ska använda sig av en revisor trots att kravet på revisionsplikt har försvunnit. De hänvisar bland annat till en studie där 94 % av bankkamrerna ser revisionsberättelsen som ett bevis på hur väl ett företag sköts. Bankerna föredrar att låna ut till företag som fått sina räkenskaper granskade av revisorer. Fler än 80 % av direktörerna i tillväxtföretag vill att en revisor ska anlitas och nästan alla företagsledare ser revisorns arbete som ett värdefullt redskap som hjälper dem att ta fram det bästa för deras företag. Ytterligare argument för användandet av revisor som nämns i broschyren är att ekonomiska problem, exempelvis ett försämrat kassaflöde, kan upptäckas i ett tidigare skede med hjälp av en revisor.

I England förväntas gränsen för omsättning i framtiden höjas till 4,8 miljoner pund, vilket är en anpassning till andra EU-länder med mindre restriktiva krav (www.rileycom.co.uk). Generellt kan sägas att England intar en positiv inställning till en internationell harmonisering av redovisning och revision och stödjer IASB:s arbete för harmonisering av regelverk (Nexia International, 2000:637).

2.4 Irland

Irländska företag kan delas in i två olika grupper, ”incorporated companies” och ”unincorporated companies” (www.pwcglobal.com). ”Incorporated companies” kännetecknas av att de är separata juridiska enheter vilka kan skiljas från ägarna. Till denna grupp hör ”private limited companies”, ”public limited companies” samt ”unlimited companies” (www.pwcglobal.com). Den vanligaste bolagsformen i Irland är ”private limited companies”, vilka kännetecknas av att aktieägarna har ett begränsat ansvar och således enbart ansvarar för tecknat aktiekapital.

I Irland introducerades undantag från revisionsplikt för vissa företag i samband med att ”Companies Act” trädde i kraft år 2000 (www.pclimited.com). I ”Companies Act” återfinns lagstiftningen för företag i Irland (Nexia International, 2000:220). För att omfattas av detta undantag gällde att företag skulle ha en omsättning på mindre än 250 000 irländska pund, balansomslutningen skulle understiga 1,5 miljoner irländska pund och medelantalet anställda skulle vara färre än 50. Ett antal argument låg till grund för introduktionen av undantag från revisionsplikt för småföretag (Murtagh, 1998). Ett av dessa argument var att kostnad och nytta i samband med revision inte är proportionerligt lika stora. Innan de nya villkoren för revisionsplikt började gälla diskuterades även hur revisorerna skulle drabbas som yrkesgrupp av en sådan bestämmelse. Det ansågs troligt att småföretag, på grund av kostnadsskäl, skulle välja att inte låta sina räkenskaper granskas av en revisor om revisionen blev frivillig (Murtagh, 1998). Därmed fanns en oro att revisorer skulle förlora inkomster som en följd av en sådan bestämmelse. Det påpekades dock att det finns stora fördelar att vinna på att behålla revision. Det poängterades att reviderade räkenskaper ger intressenter en stor säkerhet samt att revisorn fungerar som en rådgivare och därmed kan skapa mervärde för företaget (Murtagh, 1998).

Från och med januari 2002 ersattes tolv europeiska valutor med euro, däribland det irländska pundet (www.eken.lu.se). Därmed är den rådande gränsen för de företag som ska omfattas av revision uttryckt i euro. Följande kriterier måste vara uppfyllda för att företag tillhörande gruppen ”incorporated companies” ska befrias från revisionsplikt (www.pwcglobal.com). Företag vars omsättning understiger 317 434 euro faller inom ramen för att slippa revisionsplikt. Ytterligare villkor är att ett företags balansomslutning inte får överstiga 1 904 607 euro samt att medelantalet anställda inte får vara fler än 50 (www.pwcglobal.com). Dessa gränser i euro motsvarar en omsättning på 250 000 irländska pund och en balansomslutning på 1,5 miljoner irländska pund (www.vfnathan.ie). Därmed har ingen faktisk förändring skett sedan avskaffandet av revisionsplikten för vissa småföretag trädde i kraft år 2000. Koncernbolag, banker, finansiella institutioner och försäkringsbolag påverkas dock inte av den slojade revisionsplikten (www.pwcglobal.com).

2.5 Tyskland

I Tyskland finns i huvudsak två former av företag, ”Aktiengesellschaft”, AG och ”Gesellschaft mit beschränkter Haftung”, GmbH. Båda liknar Sveriges aktiebolag (Svensson, 1998). Till skillnad från Sverige är det storlek och typ av bolag som avgör om revision av räkenskaper ska utföras eller ej. Företagsformen AG är den

bolagsform som krävs vid en börsintroduktion, men samtidigt är lagarna rörande AG komplicerade varför privata företag ofta undviker denna företagsform. GmbH är den dominerande formen av företag och lagarna är ej lika omfattande som för AG. När utländska företag ska etablera sig i Tyskland används nästan uteslutande företagsformen GmbH. Informationsplikten för GmbH är mindre än för svenska företag, gällande bland annat balansräkning, resultat samt andra företagsdetaljer (Svensson, 1998).

Enligt lag ska alla företag i Tyskland genomgå revision, utom de som faller under gränsen för småföretag (Berling, 2003). Småföretag är de som uppfyller minst två av tre följande gränser. Balansomslutningen får inte överstiga 3 438 000 euro efter det att man dragit av det negativa egna kapitalet. Omsättningen får inte överstiga 6 875 000 euro under tolv månader före balansdagen eller årsgenomsnittet anställda får inte överstiga 50. Den tillfrågade revisorn i Tyskland, Berling, kände inte till om någon diskussion föregått angående revisionspliktens vara eller inte vara, utan Tyskland följer gällande EU-direktiv.

Nedanstående figur visar en sammanställning av England, Irland och Tysklands gränser för slopning av revisionsplikt.

	Balansomslutning	Omsättning	Antalet anställda
England*	< 1 400 000 pund (<1 904 000 euro)	< 1 000 000 pund (< 1 360 000 euro)	< 50 stycken
Irland	< 1 904 607 euro	< 317 434 euro	< 50 stycken
Tyskland	< 3 438 000 euro	< 6 875 000 euro	< 50 stycken

* Kursen 1,36 har använts vid omräkning av pund till euro.

Figur 2.1 Sammanställning av gränser för slopad revisionsplikt.

2.6 Revisionspliktens vara eller inte vara i framtiden

För att få en klar bild av diskussionen kring revisionspliktens vara eller inte vara bör argument mot samt för revision tas upp och vägas mot varandra. Revision innebär en kostnad i form av tid och pengar för ett företag. Huruvida ett företag anser det värt att ha revision beror på om nyttan, och de fördelar som följer av att företaget revideras, överstiger kostnaden. Följande argument är hämtade ur den internationella och nationella debatten.

2.6.1 Argument mot revisionsplikt

Ett av de argument som anges mot revisionsplikt för småföretag är de *kostnader* som uppstår för företag i samband med revision. Kostnader kan delas upp i direkta och indirekta kostnader. Till direkta kostnader hör den avgift företaget betalar revisorn för utfört arbete (www.accaglobal.com, a). En annan typ av kostnad, i detta fall indirekt, är den tid ett företag ägnar åt att förse revisorn med information. Företaget skall förse revisorn med information i form av bevis och förklaringar samt ytterligare besvara frågor som uppkommer i samband med revisorns granskning av företaget (Wyett, 2000). Denna indirekta kostnad blir sannolikt proportionerligt mycket större för ett

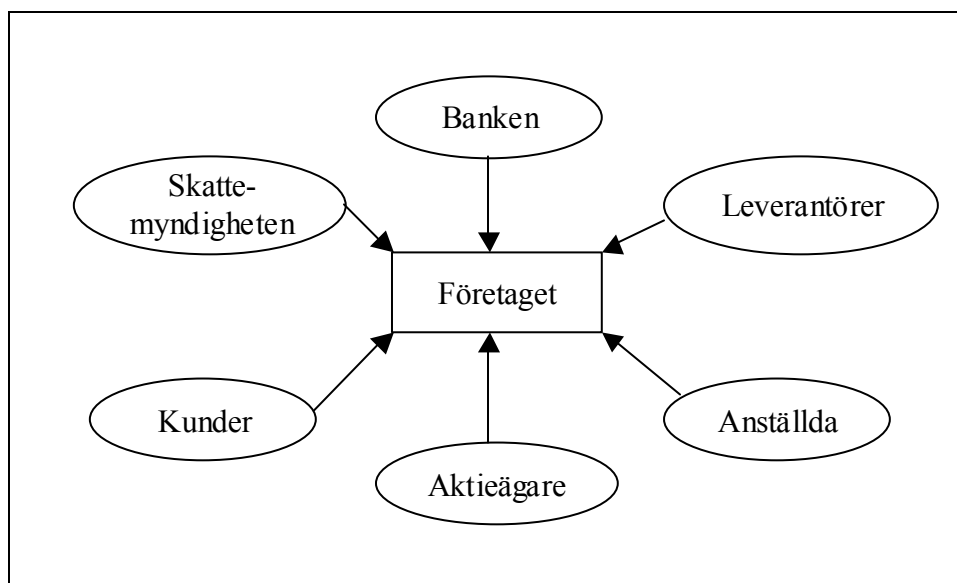
mindre företag än ett stort företag. Det har gjorts uppskattningar gällande de kostnader ett företag ådrar sig i samband med årlig revision. Det engelska "Department of Trade and Industry", DTI, har utrett företags kostnader för revision. För ett företag, med en årlig omsättning på 1 miljon pund, uppskattas kostnaden till 0,5 % av ett företags omsättning (Wyett, 2000). Därav kan sägas att ett företag skulle kunna göra kostnadsbesparingar om revision inte anses ge någon nytta. Det bör dock tilläggas att kostnaden för revision vad gäller ett välskött företag, som håller en god kvalitet på sin redovisning, inte är en särskilt betungande kostnadspost (Wennberg, 1994). I de fall då det föreligger stora brister i redovisningen uppstår däremot större kostnader.

Enligt den svenska revisorslagen ska revisorn vara självständig, opartisk och objektiv i sina ställningstaganden (FAR:s Revisionbok, 2002:85). Dessa kriterier kan sammantaget kallas *revisorns oberoende*. I småföretag kan det förekomma att revisorn sköter både företagets bokföring samt revision av räkenskaperna (www.europa.eu.int). I ett sådant fall kan revisorns oberoende ifrågasättas och även huruvida den utförda revisionen är användbar ur intressenters perspektiv. I utredningen "Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamhet" (SOU 1999:43) har revisorns oberoende diskuterats. I revisorsnämndens betänkande till denna utredning behandlas även frågan om revisorns oberoende i småföretag (Betänkandet Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamhet, SOU 1999:43). Om det bedöms att kraven på oberoende inte kan upprätthållas anses att revisorns oberoende kan vara ett skäl att undanta mindre företag från revisionsplikt.

Ytterligare ett argument som har förts fram mot revisionsplikt är att en dyr revision kan anses *hämmande för ett företags utveckling* (Manek, 2000a). I detta argument betonas vikten av att lätta på den byråkratiska bördan för företag och därmed öppna vägen för investeringar. Småföretag anses spela stor roll för ekonomisk tillväxt samt att de skapar nya jobb. Slopade revisioner för småföretag innebär kostnadsbesparingar, och dessa pengar kan, enligt Manek (2000a), istället investeras i sektorer i ekonomin där de gör nytta.

2.6.2 Argument för revisionsplikt

Ett av de mest grundläggande argument för revision är att den medför *ökad säkerhet och trovärdighet i den ekonomiska informationen* (Wennberg, 1994). Användare av extern information har ett intresse av att företagets finansiella ställning och flöden avbildas så korrekt och rättvisande som möjligt (Porter, Simon & Hatherly, 1996:8). Till dessa *intressenter* hör aktieägare, kreditgivare, leverantörer, kunder, skattemyndigheten och anställda, se figur 2.2. De kan uppleva att företagsledningen inte är neutrala i sin framställning av informationen. Därmed uppstår en konflikt mellan de som framställer samt de som använder den finansiella informationen. Externa intressenter skulle ta stora risker om de baserade sina beslut på information som ej kan räknas som trovärdig. Det är därför av signifikant betydelse att informationen har granskats av en revisor (Porter et al, 1996:8).

Figur 2.2 Allmän intressentmodell

En av de externa intressenterna är aktieägarna vilka gynnas av revision då denna utgör en slags försäkring samt skydd för denna grupp (Wyett, 2000). I större företag sitter aktieägarna oftast inte i ledningen och saknar därmed egen insyn i företaget (FAR:s Revisionsbok, 2002:15). Det är således viktigt att den information aktieägarna förses med är korrekt då de fattar beslut utifrån den bild de ges av företagsledningen. Wennberg (1994) påpekar att ägare och ledning i småföretag ofta är samma personer, vilket således minskar behovet av information till intressenter såsom aktieägare. Å andra sidan är detta ett argument som talar för revisionsplikt för småföretag. Ett företag där ledningen har stort inflytande kräver ur övriga intressenters perspektiv, såsom leverantörer, anställda och kreditgivare, granskning från en utomstående revisor. De anställda har ett större personligt beroende av företaget än övriga intressenter (FAR:s Revisionsbok, 2002:16). Företaget kan även dra fördel av revisionen vid ansökan om lån eller annan finansiering. Revision fungerar i detta fall som ett intyg på att företaget är välmående (Halvarson & Juhlin, 1995). För en kreditgivare ökar den redovisade informationens trovärdighet om en oberoende och utomstående granskare har tagit del av räkenskaperna (Wyett, 2000). Då banker och andra kreditgivare ska bevilja ett företag kredit måste de göra en bedömning huruvida företaget har förutsättningar att betala tillbaka lånet (FAR:s Revisionsbok, 2002:15). Banker är en av de största kreditgivarna till småföretag och använder sig till stor del av årsredovisningar då de gör en bedömning av företagets risknivå (Collins, Jarvis & Skeratt, 2001). Även leverantörer kan drabbas om revisionsplikten tas bort för småföretag (Department of Trade and Industry, 1999). Leverantörer är intresserade av att veta om de vågar leverera och ge kunder kredit (FAR:s Revisionsbok, 2002:15). Om trovärdig information om kunden saknas skulle det innebära ett större risktagande samt ökad varsamhet vid val av kunder från leverantörers sida. För företagen kan detta få till följd att kostnaden för kredit ökar (Department of Trade and Industry, 1999).

Revisionsplikten gynnar även skattemyndigheten som annars själv skulle vara tvungen att utföra någon form av granskning av företagets räkenskaper. Länder där vissa bolag inte står under revisionsplikt har ofta en utbyggd offentlig

taxeringsrevision (Lundfors, 1994). Ur ett skattemässigt perspektiv kan man genom att behålla revisionsplikten undvika behovet av att bygga ut en kontrollapparat för taxeringsrevision.

En annan fördel med revision är att det är ett *kvitto* på att den bild företaget visar utåt är korrekt (Halvarson & Juhlin, 1995). Ett företags redovisningsinformation blir tillförlitlig och konsekvent då denna revideras. Småföretagen riskerar att förlora dessa positiva följder om de undantas från revisionsplikten (Wyett, 2000). Därmed minskar tillförlitligheten i den information som presenteras (www.accaglobal.com, a). Det är via extern granskning som fel i räkenskaperna samt felaktiga påståenden kan upptäckas och därmed korrigeras. Vidare bidrar revisionsprocessen med *råd och rekommendationer* gällande metoder företaget använder i sin redovisning, tillvägagångssätt vid betalning och villkor som gäller för företagens kontrakt.

Ytterligare ett argument för en bibehållen revisionsplikt för småföretag är att minimera risken för *ekonomisk brottslighet* och andra oegentligheter (Halvarson & Juhlin, 1995). Det argumenteras att revision verkar avskräckande både när det gäller bedrägeri från de anställdas och ledningens sida (Wyett, 2000). Däremot finns inte starka bevis från verkligheten som styrker detta. Det kan emellertid anses troligt, om revisionsplikten försvinner, att förekomsten av fel i årsredovisningen ökar. Denna ökning av felaktigheter i redovisningen kan kopplas till komplexiteten i existerande regler och normer samt att småföretag ofta saknar finansiell expertis. Vid en eventuell slopning av revisionsplikten för vissa företag blir revision således ett frivilligt val. Risken är att företag, vilka har ett intresse av att dölja den sanna finansiella ställningen i företaget, är de som med störst sannolikhet väljer att inte ha frivillig revision (Department of Trade and Industry, 1999).

I England, där man undantagit företag under en viss omsättningsgräns mm. från revisionsplikt, har det debatterats mycket kring huruvida mindre företag ska ha revision eller ej (Collins et al, 2001). Då revisionens nytta och kostnader kan relateras till företagsledare påpekar Collins et al (2001) vikten av att titta på just företagsledares åsikter gällande nytta kontra kostnader. Ytterligare diskuteras resultatet av en undersökning, genomförd på ett representativt urval av företagsledare i småföretag. Företagen som deltog i undersökningen hade en omsättning mellan 0,5 och 4,2 miljoner pund, där 4,2 är den övre gränsen för EU:s definition av småföretag. Resultatet från undersökningen visade att en stor andel av företagen, 63 %, skulle fortsätta att ha revision även om den blev frivillig. Därmed kan antas att en stor del av företagen anser att nyttan som följer av revision överstiger dess kostnad. Undersökningen visade även att företagsledare är mer benägna att få redovisningen granskad ju större omsättningen är. Fördelarna förknippade med revision ansågs av företagsledarna öka med omsättningen och därmed förefaller omsättningen vara ett lämpligt mått för att fastställa en gränsvärde. I en svensk undersökning, med syfte att förklara företagsledares inställning till revisionstjänster, konstaterades att en majoritet av företagsledarna skulle behålla revision om kravet på denna avskaffades (Halvarsson & Juhlin, 1995).

En småföretagare som betalat för revision kan ha svårt att se värdet av den och inte enbart som en kostnad (Wennberg, 1994). Revisionen kan föra med sig att vissa intressenter inte kräver lika mycket tid av företagarna då de har ett kvitto på att

företaget är välmående. Företagen kan dock ha svårt att uppleva vad det är revisionen egentligen levererar och den nytta den medför.

2.7 Ställningstaganden från remissinstanser i Sverige

I Sverige har normbildningen förändrats på senare tid (Nilsson, 1999:11). Internationell harmonisering eftersträvas och de stora företagens årsredovisningar riktar sig mot en internationell publik. Den nuvarande strukturen grundlades i och med skapandet av Redovisningsrådet, RR, 1989. Tidigare var normbildningen i Sverige splittrad, men i och med skapandet av RR verkar man för en enhetlig redovisning (www.redovisningsradet.se). RR bildades av staten, FAR och Sveriges Industriförbund. De tre var tidigare viktiga normgivare var för sig, men genom RR arbetar de tillsammans.

Normeringsarbetet är ofta inte en statlig angelägenhet, utom i undantagsfall där staten verkar direkt i normeringsarbetet (Edenhammar et al, 1997:42). Sverige är ett av undantagen i och med att staten bland annat genom RR kan påverka normeringsarbetet. I Sverige råder en stark koppling mellan ett företags redovisning och dess beskattning. När redovisningsrådet anpassar de internationella rekommendationerna från IASB till svenska förhållanden ställer sambandet mellan redovisning och beskattning till problem (Kylebäck & Landén, 2001:13).

2.7.1 Sveriges regerings uttalande angående revisionsplikt

Senast Sveriges regering uttalade sig om revisionsplikt var i propositionen ”Aktiebolagets organisation” (1997/98:99), där regeringens bedömning blev att revisionsplikten bör bestå för alla aktiebolag. Skäl för regeringens bedömning var att de anser att revision fyller en viktig funktion i det associationsrättsliga regelverket. Ett annat argument som lyftes fram var att det ur aktieägarnas synvinkel är viktigt att bolagets verksamhet och ställning kontrollerades av ett kunnigt och självständigt organ. I propositionen framläggs att flera av remissinstanserna, däribland Riksåklagaren, har påpekat vikten av att revisionsplikten ej får minskas, då revision har en mycket stor betydelse vad det gäller att bekämpa ekonomisk brottslighet. Sveriges Redovisningskonsulters Förbund ansåg dock att små privata bolag inte bör omfattas av kravet på revision (Prop.1997/98:99 s 132). Enligt dem borde det istället överlämnas till bolagets intressenter, som leverantörer och anställda, att ställa krav på revision.

Intervjuer har skett med representanter från olika remissinstanser, såsom Justitiedepartementet, Revisorsnämnden, skattemyndigheten och FAR. Författarna har även tagit del av propositionen, ”Aktiebolagets organisation”.

2.7.2 Justitiedepartementet

Justitiedepartementet är en del av Regeringskansliet och ansvarar för åklagarväsendet, domstolsväsendet och brottsförebyggande rådet (www.justitie.regeringen.se). Till justitiedepartementets ansvarsområden hör ytterligare lagstiftning inom statsrätten, den allmänna förvaltningsrätten, civilrätten, processrätten samt straffrätten.

Departementet arbetar även internationellt, bl.a. genom att sträva mot ett internationellt samarbete för att motverka gränsöverskridande brottslighet.

Telefonintervju har skett med Justitiedepartementets rättsakskunnige, Jacob Aspegren. Han anser att det säkerligen finns en diskussion om revisionspliktens framtid och dess utformande i Sverige. Det finns dock inget öppet ärende på departementet. Aspegren har inga specifika synpunkter på den utveckling som skett i övriga Europa.

Aspegren är medveten om att från och med 2005 skall EU:s medlemsländer övergå till IAS normer. I en pågående svensk utredning, "Utredning om redovisning enligt internationella redovisningsstandarder" undersöks påverkan på de svenska redovisningsnormerna och om samma normer ska gälla för småföretag. Aspegren tror att EU:s utveckling kommer att påverka Sverige, men har ingen idé om hur det kommer att ske. Han anser det troligt att en gränsöversyn för revisionsplikt kommer att genomföras, eller exempelvis att kravet på kvalificerade revisorer i småföretag försvinner. Aspegren anser det svårt att uttala sig om specifika gränser, men ser det kopplat till en eventuell framtida revisionsplikt. De som enligt respondenten kan tänkas motsätta sig minskad revisionsplikt är främst de brottsbekämpande myndigheterna, såsom Ekobrottsmyndigheten och Riksåklagaren. Revisorns uppgifter har, enligt Aspegren, ändrat fokus från att förr främst företråda intressenterna till att nu även företråda samhällsintressen. Detta framkommer tydligast genom att revisorn är den som hjälper skattemyndigheten att granska företaget samt att revisorn är skyldig att anmäla brott vid misstänkt penningtvätt.

Om man ser konsekvenserna av en slopad revisionsplikt som en politisk fråga är det, enligt Aspegren, bekämpandet av brottslighet som blir den viktigaste frågan. Det kommer att krävas alternativ till revision, vilka även de kostar. Exempelvis så måste skattegranskningen ske på något sätt. Respondenten tror även aktieägarna kommer att få en svagare ställning vid slopad revision, då revisorn idag ger dem ett kvitto på att det är ett välskött företag. Revisorn hjälper aktieägarna att granska bokföringen och företagsledningens förvaltning av företaget. Slutligen nämnde Aspegren att han nyligen varit på möte med företrädare för en revisorsförening. I och med ändring av de svenska redovisningsnormerna ansåg de att frågan om revisionsplikt kommer att bli aktuell på nytt. Det finns dock inga planer från Justitiedepartementets sida att ta upp frågan. För tillfället pågår arbetet med en ny aktiebolagslag, men revisionsplikten är ingen fråga som behandlas i samband med detta.

2.7.3 Revisorsnämnden

Revisorsnämnden, RN, är en tillsynsmyndighet för landets godkända och auktoriserade revisorer samt registrerade revisionsbolag (www.rn.se). RN bildades 1995 och verkar under Justitiedepartementet. Vid inrättandet tog de över ansvaret för revisionsfrågor från Kommerskollegium. RN:s övergripande mål är att tillgodose samhällets behov av kvalificerade revisorer och revisionsbolag. Vidare ska RN se till att revisorer bedriver revisionsverksamhet av hög kvalitet samt att de uppfyller höga etiska krav.

Författarna har efter kontakt med chefsjuristen, Per Eskilsson, och chefsrevisorn, Inger Blomberg, fått informationen att det enligt dem inte pågår någon diskussion

angående revisionspliktens vara eller inte vara. De tror inte att det är troligt att vi i Sverige får se en utveckling liknande den i övriga Europa. Konsekvenser som ses vid en slopad revisionsplikt är bland annat risken att innehållet i årsredovisningarna inte blir lika tillförlitligt, dvs. informationen kontrolleras ej och kvaliteten skulle sannolikt försämrats. Det skulle möjligen kunna leda till merarbete för skattemyndigheten, då deras skatteunderlag inte blir lika tillförlitligt. Revisorsnämndens inställning till revisionsplikt går även att utläsa i remissyttrandet till Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamhet (SOU 1999:43). Däri anges:

”Om det skulle bedömas att kraven på revisorernas oberoende inte kan upprätthållas när det gäller revisionsuppdrag i mindre företag kan detta förhållande vara ett skäl för att undanta mindre företag från revisionsplikt.” (s. 1).

2.7.4 Skattemyndigheten

Riksskatteverket, RSV, är en central myndighet och har under sig landets skatte- och kronofogdemyndigheter (www.rsv.se). RSV är den myndighet som ser till att rätt skatter betalas in. Den starka kopplingen mellan beskattning och redovisning i Sverige har lett till att RSV fått ett visst inflytande över normbildningen i Sverige (Nilsson, 1999:60). Bland annat initierar RSV många av de frågor som tas upp av Bokföringsnämnden, BFN. Nämndens uppgift är att titta på redovisningsproblem i mindre och medelstora företag (Nilsson, 1999:56). Statens representation i BFN utgörs ofta av personer med ledande ställning i RSV. På detta sätt har RSV ett indirekt inflytande på normbildningen.

Författarna har erhållit åsikter angående revisionsplikten från Kent Björkdahl, som arbetar som skattebrottsutredare vid skattebrottsenheten på Skattemyndigheten i Göteborg.

Björkdahl upplever inte att det förekommer någon nämnvärd diskussion om revisionsplikten i Sverige. I samband med frågan om revisionspliktens vara eller inte vara i småföretag nämner Björkdahl skattesituationen för svenska företag. Björkdahl förklarar att handelsbolag och enskilda firmor har likställts med aktiebolag ur en skattemässig synvinkel. Detta innebär att skattereglerna är anpassade till handelsbolag och enskilda firmor så att dessa bolagsformer inte ska behöva betala mer skatt än aktiebolag i motsvarande situation. Björkdahl menar att det på liknande vis då kan anses rimligt att småföretag inte ska behöva drabbas av höga revisionskostnader. Han påpekar ytterligare att det i dagsläget är vanligt att de som startar näringsverksamhet väljer en annan bolagsform än aktiebolag just för att undkomma revisionskostnader. Björkdahl ser en viss risk med denna utveckling då en kvalificerad revisor är en garanti för att bokföringen håller en god minimistandard. Han anser dock att en utveckling mot slopad revisionsplikt inte bör medföra några allvarliga konsekvenser, så länge det begränsas till små aktiebolag. Vad gäller kreditgivare menar respondenten att denna grupp ändå är relativt försiktig med att bevilja kredit till små aktiebolag.

I övriga Europa har en del länder undantagit mindre företag från revisionsplikten och till följd av detta tror Björkdahl att Sverige skulle följa denna utveckling. Han ser ingen anledning att Sverige skulle avvika från övriga Europa och tror att Sverige säkerligen skulle hamna på ungefär samma gränser som England och Tyskland.

Om revisionsplikten upphör för mindre företag är Björkdahls personliga åsikt att det inte skulle ha så stor betydelse för skattemyndigheten. Han anför vidare att skattemyndigheten, i sina urval för granskning av företag, normalt inte tar hänsyn till om bolaget har en kvalificerad revisor eller inte. Respondenten menar att det oavsett bolagsform troligen är ungefär samma chans att skattekontroll sker, så länge omfattningen på verksamheten är den samma. Björkdahl påpekar att skattemyndigheten inte bedömer att risken för skattefusk är mindre om verksamheten bedrivs som ett aktiebolag.

2.7.5 Föreningen Auktoriserade Revisorer

Föreningen Auktoriserade Revisorer, FAR, är en privat intresseförening för Sveriges ca 2 300 auktoriserade revisorer och 400 godkända revisorer samt för kvalificerade specialister inom revisionsbyråbranschen (www.far.se). FAR arbetar för att utveckla revisorsyrket samt ge stöd till revisionsbyråbranschen. Detta sker genom rekommendationer, uttalanden, utbildning och annat yrkesstöd. Föreningen är Sveriges representant i många internationella organ med anknytning till redovisning och revision (Nilsson, 1999:58).

Efter telefonkontakt med FAR:s generalsekreterare, Björn Markland, hänvisades författarna till Maria Bengtsson, jurist på FAR:s kansli. Bengtsson har via e-post förklarat FAR:s syn på frågan. Enligt respondenten föreligger en viss diskussion i Sverige angående revisionsplikt. Lagstiftarna har dock inte behandlat revisionsplikt sedan propositionen "Aktiebolagets organisation" (Prop. 1997/98:99), se avsnitt 2.7.1. De argument som har lyfts fram i debatten för bibehållen revisionsplikt är att aktiebolagsformen bygger på offentlighet, till skydd för aktieägare, borgenärer och tredje man. Skyddet förutsätter att informationen är tillförlitlig, vilket den blir genom en oberoende revisor. Samhällets krav i form av skatter och avgifter bygger till stor del på uppgifter lämnade från företaget. Om småbolagen inte behöver revisorer skulle det krävas en kostsam kontrollapparat i form av exempelvis taxeringsrevisorer mm. De argument som lyfts fram mot revision i småbolag är att revision är en stor kostnad för flertalet småföretag. Ytterligare argument är att den goda redovisningsseden internationaliseras och utvecklas på ett sätt som inte passar småföretagen.

FAR har traditionellt intagit ståndpunkten att revisionsplikt bör gälla i alla företagsformer som arbetar med främmande kapital utan personligt betalningsansvar för ägarna. Sverige påverkas mer eller mindre av utvecklingen i övriga EU-länder, men det är svårt att säga hur Sverige kommer att påverkas vad gäller frågan om revisionsplikt. Om en förändring av revisionsplikten skulle ske är det svårt att i dagsläget uttala sig om vad gränserna skulle bli.

3 Metod

I detta kapitel redogörs för författarnas tillvägagångssätt vid framställandet av uppsatsen. Detta görs för att tydliggöra genomförandet samt för att ge läsaren en utgångspunkt för bedömning av uppsatsens trovärdighet.

3.1 Genomförande

Följande avsnitt redogör för författarnas tillvägagångssätt vad gäller uppsatsens datainsamling, både gällande primär- och sekundärdata.

3.1.1 Insamling av sekundärdata

För att skapa en utgångspunkt och referensram användes sekundärdata, som utgörs av material insamlat av andra (Lekvall & Wahlbin, 1993:180). Informationssökning har skett i ett antal steg, främst genom sökning i databaser, litteratur och tidskrifter. En stor del av informationen har inhämtats från databaser tillgängliga från Ekonomiska biblioteket, Göteborgs Universitet. Sökning har bland annat skett i databasen Business Source Premier. Många av de artiklar som man kan finna däri finns dock ej att tillgå från Ekonomiska biblioteket, varför de ej kommit författarna till nytta. En databas som använts frekvent är FAR-komplett och dess motsvarighet i andra EU-länder, exempelvis ACCA. FAR-komplett hänvisar ofta vidare till facktidningen Balans i vilken många av de artiklar som hänvisas till finns publicerade. Sökmotorer på Internet har även använts, främst Altavista och Google. Det skrivna materialet består av böcker, utredningar, uppsatser samt tidningsartiklar. Sökorden i svenska publiceringar har varit ”revisionsplikt”, ”befrielse från revision”, ”revisor” och dylikt. Vid sökning i utländska källor har orden ”audit”, ”audit requirements”, ”audit exemption”, ”audit criteria” och liknande använts.

Angående information om revision i Sverige användes bland annat artiklar som publicerats i tidskriften Balans. Flertalet publicerades under mitten av 1990-talet då en debatt pågick i Sverige angående revisionspliktens vara eller inte vara. Artiklarna pekade på argument för och mot revision för småföretag. Gällande Englands och Irlands inställning till revisionsplikt har ”The Association of Chartered Certified Accountants”, ACCA, varit en stor informationskälla. Däri har författarna funnit argument och bakomliggande orsaker till ländernas inställning rörande revisionsplikt. Information om Tyskland har erhållits via e-post från Ulrika Berling, revisor Ernst & Young Stuttgart, Tyskland. Denna kontakt kunde dock inte bidra med några argument som förekommit i Tyskland. Informationssökningens tillvägagångssätt har varit olika för olika länder, och därav är informationen för de olika länderna ej enhetlig. Argumenten som framförs i uppsatsen är ibland framförda i den svenska debatten, ibland i den internationella. Vidare är vissa argument spekulationer, medan andra är vetenskapligt förankrade.

Som en del av att skapa en referensram har författarna tagit del av en av statens offentliga utredningar, SOU, *Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamheten* (SOU 1999:43). Likaså har författarna tagit del av regeringens uttalanden om den

fortsatta utvecklingen i form av regeringens proposition *Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamhet* (Prop. 2000/01:146). Vidare har även information hämtats från propositionen *Aktiebolagets organisation* (Prop.1997/98:99). Gällande EU:s reglering på området har *direktiven* legat till grund för förståelsen. De direktiv som i detta fall är väsentliga är det fjärde och det sjunde direktivet, se bilaga 1. Ytterligare har *The role, the position and the liability of the statutory auditor within the European Union* (www.europa.eu.int), en utredning från Europeiska Kommissionen, givit ökad förståelse för ämnet.

Efter att ha läst litteraturen har de delar som ansetts relevanta legat till grund för uppbyggandet av uppsatsens referensram.

Som bakgrund till en tänkbar utveckling av revisionsplikten för svenska småföretag och för att få en inblick i den svenska revisionsverksamheten har författarna valt att intervjua ett antal personer. Vid val av organisationer har målet varit att få en spridning bland dem som kan tänkas påverka den svenska diskussionen om revisionspliktens vara eller inte vara. Intervjuer har skett med representanter från olika remissinstanser, såsom Justitiedepartementet, Revisorsnämnden, skattemyndigheten och FAR. Författarna har även tagit del av propositionen, "Aktiebolagets organisation".

Vid val av representanter från svenska remissinstanser för redovisning och revision har tillvägagångssättet varit som följer. Inledningsvis kontaktades den särskilda utredaren för *Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamhet*, Gunilla Bornmalm-Jardelöw. Vid ett informellt samtal nämnde Bornmalm-Jardelöw lämpliga personer som kunde bidra med information. Bornmalm-Jardelöw hänvisade till sekreteraren för utredningen, Lars-Åke Ström, och han hänvisade i sin tur till Jacob Aspegren, rättssakskunnig på Justitiedepartementet. En telefonintervju genomfördes med Aspegren. Bornmalm-Jardelöw rekommenderade även Revisorsnämndens chef, Christer Lefrell, vilken i sin tur rekommenderade chefsjurist Per Eskilsson, samt deras chefsrevisor Inger Blomberg. Eskilsson avböjde en intervju, men meddelade att nämndens inställning gick att finna i ett remissyttrande till utredningen. Blomberg accepterade en intervju via e-post, frågorna sändes till Blomberg och svar erhöles några dagar senare. Kontaktpersoner på Skattemyndigheten erhöles genom licentiatuppsatsen "Klassificering av internationell redovisning - en kritisk granskning utifrån ett svenskt perspektiv" vid Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet. Författarna kontaktades och Kent Björkdahl ställde upp på en intervju via e-post. Genom FAR:s vice ordförande, Dan Brännström fick författarna kontakt med FAR:s Generalsekreterare, Björn Markland. Han i sin tur hänvisade vidare till Maria Bengtsson, som via e-post svarade på författarnas frågor. De frågor som ställdes till ovanstående personer återfinns i bilaga 4.

Lämpligt intervjusätt har valts i samråd med respondenterna på de svenska remissinstanserna. Antingen har telefonintervju använts alternativt intervju via e-post, dvs. frågorna har sänts till respondenterna och ett skriftligt svar har erhållits. Syftet med intervjuerna har varit att skapa sig uppfattning om en tänkbar utveckling angående revisionsplikt i Sverige. Svaren tillsammans med den övriga informationen i referensramen har sedan legat till grund för de frågor som ställts till småföretagarna.

Källorna presenteras löpande i uppsatsens brödtext. Vid hänvisning till Internetadresser har författarna valt att publicera den fullständiga adressen endast i källförteckningen. Om författare finns angiven vid en Internetkälla är det författarens namn som står som referens i brödtexten. Då datum för publicering på Internet finns tillgängligt är det angivet. Författarna har dock valt att inte ange datum då Internetadressen besöktes. I den löpande texten anges inte sidhänvisning om källan är från Internet.

3.1.2 Insamling av primärdata

Primärdata är den data som författarna själva samlar in för det aktuella området (Lekvall & Wahlbin, 1993:180). Den empiriska basen av primärdata utgörs av intervjuer med svenska småföretagare. Vid val av små aktiebolag representerar urvalet två grupper av företag, tillväxtföretag respektive mogna företag. Detta i syfte att urskilja en eventuell skillnad i inställning till revision de två grupperna emellan.

I föreliggande uppsats har val av små aktiebolag skett genom sökning i databasen Företagsfakta som tillhandahålls av Ekonomiska biblioteket. Företagsfakta visar de senaste fyra årens räkenskaper. Vid urval av småföretag användes de sökkriterier som finns tillgängliga i databasen. De möjliggör inte till lika stora utsträckning sökning på de kriterier som enligt Davidsson et al (2001) är relevanta. För diskussion om mogna företag och tillväxtföretag se avsnitt 1.6. För att finna tillväxtföretag har följande sökkriterier använts:

- Antal anställda: > 2,
- Omsättning: 600-5000 tkr,
- Omsättningsförändring: >25 %,
- Ort: Göteborg,
- Län: Västra Götalands Län.

Vid sökning av mogna företag ändrades sökningen på omsättningsförändring till <15 %. Deras verksamhet ska även ha en klar inriktning som inte har förändrats de senaste åren. Antal anställda ska också vara stabilt, författarna har tillåtet förändring på en anställd under den senaste fyraårsperioden. Utifrån de företag som matchade sökningarna valdes företag ur vardera gruppen. Då urvalet skett enligt den beskrivna metoden är urvalet ej statistiskt signifikant. Istället har företagen valts för att passa in i någon av de ovan nämnda grupperna.

Det finns alternativa sätt att hitta tillväxtföretag. Ett alternativ till att söka i Företagsfakta är att se på de företag som rankas i Gaselle tävling, Dagens Industri (www.di.se). De företag som rankas i Gaselle måste uppfylla vissa kriterier, bland annat måste de ha en omsättning på minst 10 miljoner kronor. På grund av detta överstiger företagets omsättning en trolig gräns för revisionsplikt.

Sammanlagt har nio intervjuer genomförts med den person i småföretag som har mest kontakt med revisorn. Intervjuguiden omfattar fyra huvudområden: om respondenten, om företaget, om revision och om revisionsplikt. Intervjuguiden återfinns i bilaga 5. Fler företag har kontaktats, men utan framgång. En del företag som finns registrerade på Företagsfakta existerar inte längre, medan andra har tackat nej med motiveringen

att de har stor arbetsbörda. En del har tackat nej då de anser att de inte kan tillföra något till ämnet.

Vid en första telefonkontakt med respondenten presenterades ämnet. Flera av respondenterna kände sig osäkra på om de kunde tillföra relevanta fakta då de ansåg sig otillräckligt insatta i revision. Under intervjuerna har det dock visat sig att respondenterna har haft många värdefulla åsikter att dela med sig av. Alla intervjuer ägde rum i respektive företags lokaler.

Mätfel kan uppstå om respondenten missuppfattar frågorna. För att kontrollera att respondenten har förstått innebörden av revision har författarna valt att använda sig av en sk. ”tratteknik” (Ekholm & Fransson, 1984:73). Tekniken har i detta fall inneburit att den första frågan om revision har varit allmänt hållen, för att senare ställa mer specifika frågor. På detta sätt har författarna fått en naturlig början på intervjun, medan respondenten har kunnat reflektera över ämnet.

Under intervjuerna efterfrågades de argument för respektive mot revisionsplikt som respondenterna ansåg viktigast. Efter det beskrev författarna de argument som återfinns i uppsatsens referensram, detta för att få reflektioner kring dem. För att underlätta framställningen av argumenten presenterades de på små kort. Respondenten fick tid att reflektera över argumenten och sedan placera korten i den ordning som de ansåg mest relevant. Utöver rangordningen av argumenten hjälpte även korten till att föra fram ytterligare åsikter från respondenterna. Argumenten för presenterades tillsammans, respektive argumenten mot.

Argument för revisionsplikt var:

- säkrare ekonomisk information
- undvika ekonomisk brottslighet
- råd och rekommendationer
- insyn för intressenter
- kvitto

Argumenten mot revisionsplikt var:

- revisorns oberoende
- tillväxthämmande
- kostnad

I samband med argumenten för och mot presenterades även kort med företagets intressenter. Detta i syfte att öka respondenternas förståelse för vad som menas med intressenter, samt leda till ytterligare diskussion.

Intressenterna var:

- skattemyndigheten
- banken
- aktieägare
- kunder
- leverantörer

Då en frivillig revision diskuterades användes korten igen, men denna gång i syfte för att se om det fanns någon skillnad i inställning om revision skulle vara frivillig. Korten lades fram i syfte att hjälpa respondenten att se möjligheter och risker med en slopad revisionsplikt för småföretag. Anledningen till att korten användes igen är att på bästa sätt knyta an till argumenten i kapitel två.

3.1.3 Sammanställning och analys

I kapitel fem har författarna sammanställt empirin utifrån intervjuguiden, samt försökt återknyta empirin till uppsatsens referensram. Sammanställningen har skett enligt den ordning frågorna tas upp i intervjuguiden. I samband med resultaten har författarna fört en diskussion som kopplats till egna tankar och funderingar. I kapitel sex försöker författarna att klart och tydligt ge svar på uppsatsens huvud- och delproblem samt syfte. Detta sker med hjälp av resultat från analysen.

3.2 Trovärdighet

En uppsats ska ge en sann och rättvisande bild av verkligheten. Det finns krav, såsom validitet, reliabilitet och relevans, som ska uppfyllas (Eriksson & Wiedersheim-Paul, 1999:37ff). Validitet innebär att man ”mäter” det man har för avsikt att studera. Reliabilitet innebär tillförlitlighet i ”mätinstrumenten”, dvs. att samma utfall skall uppnås om försöket upprepas. Relevans innebär att ämnet ska vara aktuellt, dvs. att det tillför något som vi inte vet sedan tidigare.

3.2.1 Validitet

Validitet är ett mått på hur bra en mätning eller ett mätinstrument är. Validitet säkerställs genom en klart formulerad frågeställning (Wallén, 1996:66). Vidare innebär validitet metodens förmåga att ge lösningar på de syften som efterfrågas (Eriksson et al, 1999:38). Vid insamlandet av primärdata till uppsatsen är det viktigt att beakta validitet. För att få tillförlitliga svar från intervjuerna är frågeformuleringen i intervjuguiden viktig. Frågorna formulerades med hänsyn till uppsatsens syfte och problem. Målet med intervjuerna var att respondenten skulle ge sin åsikt inom området. Vidare ville författarna genom intervjuer komma åt de bakomliggande argumenten till respondenternas åsikt. Intervjufrågorna ställdes enligt en i förväg nedskrivna mall. Respondenterna gavs möjlighet att tala fritt, men skulle samtidigt svara på frågan i största möjliga utsträckning. Vid en första kontakt med respondenterna presenterades ämnesområdet revision, men ej syftet med uppsatsen. Frågorna lämnades ej i förväg, på grund av respondenten inte skulle ges tillfälle att förbereda svar. Alternativet enkätundersökning har inte använts, då man genom denna metod inte har möjlighet att komma åt de bakomliggande argumenten. Dessutom har inte respondenten möjlighet att få förklaring till svåra frågor vid en enkätundersökning. Därmed finns risk för missförstånd och felaktiga svar. I intervjuguiden uttrycks ej frågorna ”varför”, ”motivera” och ”dylikt”. Under intervjuerna såg författarna till att den bakomliggande argumentationen till åsikterna framkom.

3.2.2 Reliabilitet

Reliabilitet innebär stabilitet i de erhållna resultaten, dvs. att andra personer skulle komma fram till samma resultat vid en senare undersökning (Eriksson et al, 1999:40). För att underlätta en upprepning av uppsatsen har författarna försökt att klart och tydligt redogöra för tillvägagångssättet vid uppsatsarbetet. Vid frågeformuleringen har frågorna formulerats enkelt och tydligt för att undvika feltolkningar, och därmed felaktiga svar. Under intervjuerna var det en och samma person som ställde frågorna, medan en annan person var ansvarig för diskussionen kring korten. Korten presenterades i olika ordning varje gång. Detta för att författarna inte skulle vilseleda respondenterna. Respondenten gavs möjlighet att läsa igenom de svar författarna skrivit ned efter intervjun, för att i största möjliga mån undvika feltolkningar. På detta sätt säkras en god reliabilitet. Reliabilitet beror på vem som frågar och vem som utfrågas, författarna är medvetna om det och har gjort sitt bästa för att presentera uppsatsens tillvägagångssätt.

3.2.3 Relevans

Flera europeiska länder har de senaste åren släppt kravet på revision för de allra minsta företagen. Då utvecklingen inom EU går mot en harmonisering av redovisning och revision finns det skäl att tro att en liknande utveckling kan ske i Sverige. Med bakgrund av detta anser författarna att ämnet är högst relevant och att uppsatsen kan fylla en kunskapslucka. Uppsatsen kan även användas vid en diskussion rörande revisionsplikt för små aktiebolag.

3.3 Möjliga felkällor

De intervjuer som har skett med representanter för svenska remissinstanser kan vara missvisande, då vissa åsikter kan vara av personlig karaktär. Detta skulle kunna ha motverkats genom att intervjuer genomförts med fler representanter för respektive remissinstans. Representantens kunskap inom området kan även ha påverkat svaren. De kunde ha blivit annorlunda ifall författarna hänvisats vidare till någon med bättre kunskap inom ämnet.

Flera av respondenterna arbetar i små verksamheter, och då intervjuerna avseende empirin genomfördes på arbetsplatsen har det förekommit att intervjun blivit avbruten. Det finns även en viss risk att respondenten missuppfattar frågor, dvs. att de är osäkra på vad som efterfrågas. Författarna har försökt undvika missförstånd genom att använda den tidigare nämnda "trattekniken". Detta för att vara säkra på vilken sorts revisor som åsyftas, då vissa kallar sin bokföringsassistent för revisor. I ett fall inträffade det och när missförståndet upptäcktes fick en del av frågorna ställas om. I vissa fall har det varit svårt att få respondenten att rangordna de kort som lades fram. Respondenten kan ha svårt att sätta sig in ett ämne som de inte tidigare reflekterat över. Vissa respondenter har även ansett alla argument lika viktiga. Detta har lett fram till att alla argument inte rangordnats i alla intervjuer. Informationen från respondenterna kan i vissa fall vara en källa till felaktig information, då alla respondenter inte besitter samma kunskap. Respondenten kan även vara stressad eller ointresserad av ämnet, vilket kan leda till andra svar.

Författarna har ämnat intervjua tio företag, fem ur vardera gruppen. Då ett företag drog sig ur i sista stund har endast nio intervjuer genomförts, fem med mogna företag och fyra med tillväxtföretag. Författarna är medvetna om att detta är en begränsning och att undersökningens resultat kunde ha blivit mer tillförlitligt om fler småföretagare intervjuats. Antalet män och kvinnor har ej varit samma, vilket har försvårat analysen av resultatet. Urvalet är ej heller statistiskt signifikant, och en eventuell snedvridning i urvalet som författarna uppmärksammat är att endast en respondent har lån. Författarna tror att tillväxtföretag vanligtvis har lån, dock visade sig det inte vara fallet i författarnas undersökning. Detta kan bero på att flera av undersökningens företag har relativt god ekonomi, vilket kan innebära att kostnaden inte ses som ett stort argument mot revision. Skuldsatta företag kan se kostnaden som ett större argument mot.

Den information som samlats in om Tyskland har skett med hjälp av andrahandsinformation från en revisor verksam i Tyskland. Om någon annan revisor bistått med hjälp hade svaren möjligtvis blivit annorlunda. En ytterligare felkälla kan vara användandet av Internet som en sekundärkälla, då det kan vara svårare att bedöma trovärdigheten.

Argumentet *revisorns oberoende* har av flertalet respondenter uppfattats som ett svårt begrepp och vissa har haft svårigheter att förstå innebörden. Författarna har insett att detta argument kräver viss kunskap om revision som alla respondenter inte besitter. Det har varit ett argument majoriteten av respondenterna inte nämner i stor utsträckning.

4 Empiri

Följande kapitel utgörs av resultat från genomförda intervjuer med respondenter för småföretag. Respondenten är genomgående den person i företaget som har mest kontakt med revisorn. Kapitlet inleds med att resultatet av intervjuer med respondenter från mogna företag presenteras, därefter följer resultatet av intervjuer med respondenter från tillväxtföretag. Varje företag beskrivs kortfattat, och vidare anges resultaten av respondentens svar på intervjufrågorna om revision.

4.1 Mogna företag

4.1.1 Gunnica AB

Gunnica AB registrerades som aktiebolag 1993 av Gunnar Ripa som är ende ägare till bolaget. 1998 köpte bolaget restaurangen La Marmite, vilken Ripa i dagsläget har drivit i 5 år. La Marmite bedriver café- och restaurangverksamhet. Ripa har varit aktiv inom branschen större delen av sitt verksamma arbetsliv. Restaurangen är en etablerad lunchrestaurang med en stabil omsättning på runt 3 miljoner kronor och i genomsnitt fyra heltidsanställda. Med tanke på dess verksamhetsperiod och stabila omsättning definieras bolaget som moget.

Revision

Ripa säger sig inte tänka på något speciellt vid ordet revision. Om revisorns roll har han dock en mer bestämd uppfattning då han ser revisorn som rådgivare snarare än kontrollant. Ripa sköter själv företagets bokföring och bokslut, vilket minskar kostnaderna. Kontakten med revisorn sker huvudsakligen i samband med revision eller då frågor kommer upp.

Argument för och mot revision/revisionsplikt

Ripas spontana åsikt är att det inte finns några fördelar med revision för ett litet företag, men däremot ser han kostnaden som en stor nackdel. Ett val Ripa har gjort för att minska kostnaden är att sköta bokföringen själv. Respondenten anser vidare att revision är tidskrävande. De tidsgränser som är satta för revision tycker Ripa är väl strikta och önskar större flexibilitet från myndigheternas sida. Ripa anser att ett lönsamt företag kan ha större nytta av revisorn då denne kan hjälpa till med skattefrågor och fondering av pengar. Respondenten menar att det i ett mindre lönsamt företag ej finns samma behov av att hålla nere skatten, istället kan problemet vara ett negativt resultat.

Då korten med argument för respektive mot revision presenteras rangordnas de av respondenten. *Kostnaden* ses fortfarande som den främsta nackdelen. Argumentet om *tillväxthämmande* kopplar Ripa till kostnadsargumentet, då pengarna kunde ha investerats i verksamheten. *Revisorns oberoende* ser han inte som något problem. Av argumenten som presenteras för revision anser Ripa att *insyn för intressenter* är av störst betydelse. Intressenter som han betraktar som viktiga är banken, leverantörer samt de anställda. Ripa har en kontinuerlig kontakt med råvaruleverantörer och är

därmed i behov av krediter. Detta samarbete gynnas av att företaget kan visa upp räkenskaper granskade av en revisor. Ripa använder sig av en välrenommerad revisionsbyrå då detta ger större trovärdighet, framförallt vid kontakt med banken. En annan intressent är kunden vilken Ripa menar, i hans fall, inte har så stort intresse av den ekonomiska informationen. Däremot kan han tänka sig att exempelvis tillverkningsindustrins kunder har ett större intresse av att företaget genomgår revision. Detta förklarar han med att det i den branschen förekommer större ordrar och mer långvariga kontrakt. I restaurangbranschen däremot har kunderna inte samma intresse av att företagets ekonomi är stabil. Skattemyndigheten som intressent anser inte Ripa viktig, då han är av åsikten att de oavsett revision eller inte kommer att söka upp den ekonomiska information de kräver. Utöver insyn för intressenter ser han *råd och rekommendationer* som ett argument för revision. *Ekonomisk brottslighet* är något Ripa inte anser en revisor kan upptäcka, men möjligtvis kan en revisor rätta till felaktigheter som görs i god tro.

Revisionsplikt

Ripas åsikt angående revisionsplikten för småföretag är att den borde tas bort. Han har dock svårt att se tänkbara gränsvärden. Vidare skulle han inte behålla revisorn, om revision blev frivillig. En möjlighet med slopad revisionsplikt är enligt Ripa att kostnaden kan minskas och att kapitalet därmed kan behållas i företaget. En risk respondenten ser är att den svenska skattebördan kan tänkas leda till skattefusk. Dock menar han att de personer som fuskar ämnar göra det oavsett regelsystem.

4.1.2 Hälsokost Solrosen AB

Hälsokost Solrosen AB ägs och drivs sedan cirka 20 år tillbaka av Irene Eklund. Vid starten övertog hon en befintlig verksamhet. Eklund har en fil. kand i beteendevetenskap och är utbildad hälsorådgivare. Företaget har i nuläget inga anställda och senaste årets omsättning var 1 850 000 kronor. Företagets verksamhet är försäljning av hälsokostprodukter. Omsättningen har varit relativt stabil under de senaste åren, dock med viss ökning. Författarna har med tanke på antalet år företaget har funnits, samt den stabila omsättningen valt att se Hälsokost Solrosen AB som ett moget företag.

Revision

Det första Eklund tänker på vid ordet revision är ”Ve och fasa!”. För henne är revision förknippat med en massa papper som ska kontrolleras och det uppfattas främst som något arbetsamt. Eklund har sällan kontakt med revisorn, då hon har en bokföringsassistent som hjälper henne med all bokföring samt sköter kontakten med revisorn. Revisorn besöker aldrig företaget, varför Eklund inte märker av revisorns arbete mer än som en utgift som skall betalas. Vid behov av råd och rekommendationer vänder hon sig till sin bokföringsassistent och inte till revisorn, varför hon delvis har svårt att se nyttan av revisorn. På grund av detta har Eklund svårt att bestämma huruvida revisorns roll är rådgivande, bokförande eller granskande. Hälsokost Solrosen AB har haft samma revisionsfirma i 15-16 år, men olika revisorer. Alla revisorer har haft olika roller. Anledningen till att Eklund använder samma revisionsbyrå är att hennes bokföringsassistent är knuten till denna, och i och med att hon är mycket nöjd med bokföringsassistentens arbete ser hon ingen

anledning att byta. Revisionen och därmed den största kontakten med revisorn tror Eklund sker i samband med årsbokslutet.

Argument för och mot revision/revisionsplikt

De argument för revision som Eklund ser är att hon hoppas att revisorn gör de tänkbara avdrag som finns och hjälper till att på bästa möjliga sätt minska företagets skatt. Vidare hoppas Eklund att revisorn hjälper till att spara för sämre år. Den största nackdelen med revision är enligt henne kostnaden, då denna motsvarar en månadslön.

Med kortlekens hjälp nämns återigen *kostnad* som den största nackdelen. *Tillväxthämmande* ses inte som ett argument mot revision, då hon har svårt att tänka sig att hon skulle investera pengarna annorlunda. *Revisorns oberoende* är i Hälsokost Solrosen AB:s fall inget problem, då det är skilda personer som granskar och bokför, men i allmänhet tycker hon att det är positivt med en oberoende revisor. Gällande argument för är *kvittot* det Eklund anser viktigast. Med revision vet man att siffrorna stämmer. Därefter nämns *råd och rekommendationer*, även om hon här tillägger att hon kanske borde ha krävt mer av sin revisor. Eklund uppskattar dock möjligheten att kunna rådfråga revisorn vid eventuella problem. De övriga argumenten är enligt respondenten svåra att rangordna.

Eklund anser sig inte ha så många intressenter som är intresserade av hennes revision. Eklund har inga lån nu, men vid en eventuell framtida kontakt med banken ser hon att räkenskaper granskade av en revisor skulle kunna underlätta. Skattemyndigheten och nya leverantörer är de intressenter som kan tänkas ha nytta av revision. Eklund anser att kunderna inte är intresserade av huruvida revision genomförs eller inte.

Revisionsplikt

Eklund tycker att revisionsplikten ska vara kvar, dock eventuellt i en lindrigare form. Hon anser det svårt att fiffla med pengar i en så liten verksamhet. Om revision skulle bli frivillig tror Eklund att hon inte skulle fortsätta anlita sin revisor. Hon anser att hon får tillräcklig hjälp av sin bokföringsassistent och dessutom är bokföringsassistentens tjänster billigare än revisorns.

Risker i allmänhet som Eklund ser med en slopad revisionsplikt är att vissa ”dagsländor” kan vänta med att betala skatter och skulder för att sedan driva företaget i konkurs, vilket får till följd att skattebetalarna ”får betala”. En slopad revisionsplikt tror Eklund kan leda till att vissa leverantörer skulle bli noggrannare med att kontrollera företags verksamheter vid etablering av nya kontakter.

4.1.3 Härlocus AB

Härlocus AB startades 1991 och ägs av Marita Hansson. Hansson avslutade sin utbildning på frisörskola 1965 och har sedan dess varit verksam som frisör. 1983 köpte Hansson en befintlig verksamhet, vilken drevs som olika bolagsformer innan det gjordes om till aktiebolag 1991. Företagets huvudsakliga verksamhet är frisörtjänster. Härlocus AB har en nuvarande omsättning på 800 000 kronor och en anställd. Omsättningen har under de senaste åren gått ned något, och antalet anställda har minskat från två till en. Då företaget uppvisar en relativt stabil omsättning under

perioden 1998 till 2001 samt har haft ungefär samma antal anställda, har författarna klassificerat Hårlocus AB som ett moget företag.

Revision

Det första Hansson tänker på vid ordet ekonomisk revision är att någon kommer och går igenom det ekonomiska. Företaget har en extern bokförare som i sin tur överlämnar månadens räkenskaper till revisorn. Respondenten ser främst revisorn som en granskare. Hon anger även att revisorn kan fungera som en rådgivare, men att hon ej efterfrågar råd i stor utsträckning.

Argument för och mot revision/revisionsplikt

Hansson anser att det främsta argumentet för revision är att det utgör en bra kontroll. Genom revision anser hon att man kan visa upp ett stabilt och seriöst företag. Ytterligare ett argument för är att det är bra att ”visa upp” för skattemyndigheten. Efter en viss tids funderande nämner Hansson kostnaden som det främsta argumentet mot revision då hon upplever revision som onödigt dyrt.

Då korten presenteras för respondenten anser hon att *kostnaden* fortsatt är det främsta argumentet mot revision. Argumenten *tillväxthämmande* samt *revisorns oberoende* är inte aktuella enligt Hansson. Gällande argument för revision tycker Hansson att *kvitto*, *undvika ekonomisk brottslighet*, *säkrare ekonomisk information* samt *råd och rekommendationer* är lika viktiga. *Insyn för intressenter* ses som mindre viktigt med argumentet att intressenterna ej behöver insyn i verksamheten. Företaget har inga lån och Hansson har ej märkt av att leverantörerna kräver insyn, vilket medför att bank och leverantörer faller bort. Några aktieägare finns inte och vad gäller skattemyndigheten anser respondenten att denna intressent ändå tar reda på den information som efterfrågas.

Revisionsplikt

Hansson är av åsikten att revisionsplikten för småföretag ska finnas kvar. Om revision blir frivillig för småföretag skulle respondenten behålla revision, men eventuellt i mindre omfattning eftersom det utgör en stor kostnad. Hansson tror att en slopad revisionsplikt skulle leda till att staten går miste om skattepengar från företag, vilket hon anser missgynnar privatpersoner. Om revision inte utförs anser respondenten att det finns en risk att ”pengar försvinner” och ej redovisas. Några ytterligare risker och möjligheter nämns inte.

4.1.4 Häggstrands Elbutik AB

Häggstrands Elbutik AB har funnits i centrala Göteborg sedan 1973. Från början ägdes butiken av Häggstrands Installationer som utöver butiksverksamhet även utförde installationsarbeten. Inga-Lill Forsberg var ansvarig för butiken under Häggstrands Installationers ledning. Innan ägarna gick i konkurs 1995 köpte Forsberg loss butiken och är sedan dess företagets VD. Företagets verksamhet består av detaljhandel av elektriska artiklar och kundkretsen består av såväl privatpersoner som byggfirmor. Respondenten har arbetat sedan 1957, mestadels inom olika lampaffärer. Företaget har totalt tre anställda, fördelade på 1,6 tjänster. Omsättningen har varit

stabil runt 2,4 miljoner kronor. På grund av den stabila omsättningen och butikens verksamhetsperiod har författarna valt att klassificera Häggstrands Elbutik AB som ett moget företag.

Revision

Det första Forsberg tänker på vid ordet ekonomisk revision är bokslut. Vid frågan om revisorns roll anser respondenten att revisorn gör allt, då han löpande sköter företagets bokföring. Därmed sker revisorns arbete kontinuerligt under året. Vissa frågor har missuppfattats, då svaren rörde bokföringsassistentens uppgifter inom företaget och ej revisorns. Detta framgick under senare delen av intervjun, då Forsberg nämnde att en auktoriserad revisor granskar den så kallade "revisorns" arbete. Ett missförstånd uppstod således i början av intervjun, vilket påpekades för respondenten då det upptäcktes. De frågor som hade missuppfattats ställdes på nytt för att få korrekta svar.

Argument för och mot revision/revisionsplikt

Enligt Forsberg är revision positivt då det ger ett kvitto på en fungerande verksamhet. Hon ser inget negativt med revision, anledningen till det är att företaget inte har några skulder och att de har gått med vinst sedan hon tog över verksamheten. I och med att hon är nöjd med revisionen har hon använt samma revisor sedan starten.

Med hjälp av kortleken rangordnar hon *kostnaden* som den största negativa posten. *Tillväxthämmande* har Forsberg inga åsikter om och *revisorns oberoende* ser hon inte som ett hot då bokföringen sköts av en extern person och revisionen av en annan. Den främsta fördelen respondenten ser med revision är att den ger *säkrare ekonomisk information* och bidrar till att undvika betalningssvårigheter. *Kvitto, råd och rekommendationer, undvika ekonomisk brottslighet* och *insyn för intressenter* rangordnar Forsberg i nämnd ordning utan ytterligare motivering. Då intressenterna rangordnas placeras banken först, följt av skattemyndigheten, leverantörer, aktieägare och sist kunder. Forsberg är av åsikten att leverantörskontakterna är stabila och att de ej tar kreditupplysningar på företaget. Vidare anser hon att kunderna inte är intresserade av huruvida företaget har genomgått revision eller ej.

Revisionsplikt

Forsberg anser att revisionsplikten ska vara kvar, annars skulle det troligtvis leda till ett utbrett fusk. Om revision blir frivillig skulle Forsberg fortsatt använda sig av en revisor, men det beror på hur reglerna utformas. Än en gång hävdar respondenten att revision innebär fördelar i form av bättre kontroll över företaget. Risken med en slopad revisionsplikt är att det kan leda till ett utbrett fusk. Vidare anser respondenten att eventuell ekonomisk brottslighet är den största risken. Hon framhåller även att revision är ett kvitto på en väl fungerande verksamhet.

4.1.5 HT Beyers Blomsterhandel AB

HT Beyers Blomsterhandel AB är Sveriges äldsta blomsteraffär och har funnits i Göteborg sedan 1879. Ägaren Pernilla Ekdahl och hennes kompanjon köpte affären 1992, men sedan en tid tillbaka driver Ekdahl verksamheten själv. Pernilla Ekdahl har gått på Sekreterarskolan vid Stockholms Universitet, därefter var hon sysselsatt inom

olika ekonomirelaterade arbeten innan hon började inom blomsterbranschen. Företagets huvudsakliga verksamhet är blomsterhandel. HT Beyers Blomsterhandel AB har en ungefärlig omsättning på 5 miljoner kronor och antal anställda uppgår till sex personer vilka arbetar deltid. Företagets omsättning har under åren varit relativt stabil och har därför klassats som ett moget företag av författarna.

Revision

Det första Ekdahl tänker på vid ordet ekonomisk revision är skattemyndigheten och deras krav på granskning av papper. Ekdahl anser att revisorn i HT Beyers Blomsterhandel AB har en rådgivande roll, vilket hon upplever som något mycket positivt. Företaget har en extern bokförare som hon anser vara mycket noggrann, men däremot har bokföringsassistenten inte möjlighet att komma med råd på samma sätt som revisorn. Respondenten tycker att revisorn fungerar som ett bra ”bollplank”, samt visar stort engagemang för Ekdahls företag. Ekdahl träffar revisorn en gång i månaden för att diskutera företagets situation, och mötet sker på revisorns arbetsplats. Hon berättar vidare att hennes bokföringsassistent och revisorn känner till varandra, men att de i övrigt ej har mycket kontakt.

Argument för och mot revision/revisionsplikt

Det positiva med revision anser Ekdahl vara att det är ett sätt att hålla kontroll samt att det fungerar som en sporre. Som hantverkare menar hon att man gärna koncentrerar sig på sitt yrke och lätt glömmer bort det tillhörande pappersarbetet. Revisorn fungerar som en ”coach”, vilken har möjlighet att upptäcka och rätta till felaktigheter samt svinn. Det främsta argumentet mot revision är enligt Ekdahl kostnaden, dock menar hon att goda råd är dyra. Ytterligare anser hon att revision kan vara något omständigt.

Då argument för och mot revision presenteras med hjälp av kortleken anser hon att *kostnad* och *tillväxthämmande* är det största argumentet mot. Dessa två argument anser hon vara samma sak då kostnaden i sig är tillväxthämmande. Pengarna som läggs på revision hade hon gärna lagt på marknadsföring. *Revisorns oberoende* ses inte som något problem, då revisorn och bokföraren är två skilda personer. Gällande argument för revision anser hon att *råd och rekommendationer* samt att *undvika ekonomisk brottslighet* är de två främsta. Ekdahl menar att revisorn hjälper till att upptäcka om något är fel, vilket gör det möjligt att agera i tid. Då respondenten har personlig erfarenhet av en tidigare anställds förskingring ser hon värdet av att ha en utomstående granskare. Ekdahl tycker även att *säkrare ekonomisk information* är ett viktigt argument för revision. Gällande *insyn för intressenter* ser respondenten banken och skattemyndigheten som sina viktigaste intressenter. Hon påpekar att det är viktigt att ha bra bankkontakter och att banken har insyn i företaget. Därmed anser hon att banken ser när företaget går bra och att detta gynnar företaget kontakt med banken vid en eventuell framtida svacka. Utöver banken ser hon även att skattemyndigheten kräver insyn. Ekdahl uppfattar att hon har god kontakt med sina leverantörer, vilka är trogna och lojala. Detsamma gäller för företagets kunder. Då företaget inte har några aktieägare är denna intressent ej relevant.

Revisionsplikt

Ekdahl är tveksam till huruvida revisionsplikten för småföretag ska finnas kvar eller inte. Hon anser att revision kan vara aningen byråkratisk och att det därmed tar mycket tid. Respondenten betraktar dock revision som mer positiv än negativ, men betonar än en gång att småföretagens situation skulle kunna underlättas. Om revision blev frivillig för småföretag skulle respondenten behålla revisorn med tanke på att hon erhåller säkrare ekonomisk information, råd och rekommendationer samt har en god kontakt med sin nuvarande revisor. Ekdahl ser en risk i att det blir lättare för oseriösa företag att bedriva ekonomisk brottslighet, vid en slopad revisionsplikt för småföretag. Samtidigt ser hon en möjlighet för seriösa företag genom att de slipper revisionskostnaden i ett skede då företaget i övrigt dras med stora initiala kostnader. Ytterligare en risk respondenten ser är att intressenterna saknar insyn, vilket hon tror kan leda till fler konkurser. Hon menar att det finns många optimistiska entreprenörer som utan andras insyn och åsikter inte alltid har ett långsiktigt perspektiv.

4.2 Tillväxtföretag

4.2.1 LTS Kommunikation AB, ”Long Tall Sally”

LTS kommunikation AB registrerades 1997 av VD Britta Sjöström. Företaget drivs som en PR- och kommunikationsbyrå, vars verksamhet är indelad i två huvudområden. Det ena området omfattar tidningar och nyhetsbrev, medan det andra är mer konsultbetonat och inriktat på PR och massmediarelationer. Till företagets kunder hör olika västsvenska företag av varierande storlek. Britta Sjöström har en bred humanistisk utbildning med en journalistexamen i botten. 1978 började hon arbeta på TV-teatern i Göteborg. Därefter följde diverse arbeten inom mediabranschen. 1997 fick hon i uppdrag av Journalistgruppen i Stockholm att starta ett lokalkontor i Göteborg och därifrån köptes LTS Kommunikation AB loss år 2000. Företaget hade vid starten en anställd, men har i nuläget expanderat till fem anställda. Omsättningen har ökat successivt under åren och är i nuläget runt 5 miljoner kronor. Utifrån den snabba expansionen, både i form av antal anställda och omsättning, har LTS Kommunikation AB definierats som ett tillväxtföretag av författarna.

Revision

Sjöströms första tanke vid ordet revision är att det är ett hjälpmedel för att se var pengarna tar vägen, samt något som sker på skattemyndighetens uppdrag. Sjöström anser att hennes revisor enbart fungerar som granskare i företaget. LTS Kommunikation AB köper alla bokföringstjänster från en utomstående part, som i sin tur granskas av revisorn. Därmed sköter bokföringsfirman all kontakt med revisorn, Sjöström har aldrig träffat revisorn, varför denna person upplevs som osynlig. Sjöström tror ej att bokföringsfirman har kontakt med revisorn under året utan endast i samband med granskning av bokslutet.

Argument för och mot revision/revisionsplikt

Sjöström ser revision som ett bra verktyg för att kontrollera att allt är korrekt och är en garanti på att ekonomin är i ordning. Hon ser det som en trygghet att bokföringen granskas med tanke på att den överläts till en utomstående part. Sjöström ser inga direkta argument mot revision förutom att det ibland kan saknas kreativitet hos revisorn. Med detta menar hon att revisorn ska ha kompetens att hitta lösningar för hur företaget på ett fördelaktigt sätt kan spara pengar.

Med kortlekens hjälp lyfter Sjöström fram *råd och rekommendationer* som ett viktigt argument för revision. Respondenten menar att det är tacksamt att få hjälp av revisorn då det som företagsledare kan vara svårt att avsätta tid till alla områden. *Kvitto och säkrare ekonomisk information* är andra argument för revision. *Insyn för intressenter* är enligt Sjöström absolut inget argument för revision. Företagets ekonomiska information är för henne en integritetsfråga och inget exempelvis leverantörer eller kunder behöver ha insyn i. Sjöström kan dock se att aktieägare är en intressent som har behov av insyn i företag. Det gäller då främst stora bolag och är ej relevant i hennes företag. För Sjöström är det naturligt att personalen är delaktig i företaget och har den insyn som krävs i företagets ekonomiska ställning. Företaget har inga lån och Sjöström anser att banken alltid har en bra insyn i företagets ekonomiska ställning, varför hon ej ser banken som en viktig intressent. *Kostnaden* med revision ser inte Sjöström som en betungande post och kan råd och rekommendationer erhållas anser hon inte att revision kan ses som *tillväxthämmande*. Sjöström tillägger dock att revision ofta upplevs som en större kostnad ju mindre företaget är. Vidare anser hon att revision i sig inte är tillväxthämmande, utan snarare det regelverk som styr småföretag.

Revisionsplikt

Sjöströms uppfattning är att revisionsplikt ska vara kvar för småföretag, då hon ser revision mer som en trygghet än en kostnad. I samband med revision kan tidiga indikationer fås på att företagets ekonomi inte är i ordning. Vid en frivillig revision skulle Sjöström välja att fortsätta anlita revisorn. Respondenten menar att även om reglerna för revision ändras, kommer företagets problem att kvarstå. Hon ser revision som en bra metod att tidigt upptäcka eventuella ekonomiska problem. En risk Sjöström ser med slopad revision är att viss del av kontrollen över företaget försvinner, och hon ser inga möjligheter med en slopad revisionsplikt.

4.2.2 Mind Factory AB

Företaget startades 1996 under namnet Mediakonferens och har sedan starten drivits av två personer. Intervjun genomfördes med VD Urban Karlsson som även sköter bokföringen i företaget. Bolaget har varit registrerat under olika namn och från och med den 11 april 2003 omregistrerades bolaget och går numera under namnet Mind Factory AB. Företagets huvudsakliga verksamhet är inom konferens och utbildning, främst genom att använda film och media som en pedagogisk metod. Karlsson är utbildad byggnadsingenjör och var tidigare platschef och projektledare på NCC, där han slutade 1994. Innan Mind Factory AB startades var Karlsson verksam inom diverse konferensprojekt.

Revision

Skatterevision är det första Karlsson tänker på då ordet revision nämns. Karlsson anser att revisorn fungerar som en blandning mellan granskare och ”bollplank”. Däremot tycker han inte att revisorn i stor utsträckning fungerar som en rådgivare i företaget. I Mind Factory AB är det främst i samband med årsskiftet som möten med revisorn sker. Utöver det träffar respondenten inte revisorn ofta. Då eventuella frågor dyker upp under året kontaktas revisorn. Karlsson sköter själv företagets bokföring och anser att verksamheten är relativt lätthanterlig, varför han menar att revisorns hjälp inte efterfrågas frekvent under året.

Argument för och mot revision/revisionsplikt

Karlssons uppfattning är att revision kan hjälpa till att hålla ordning och reda i företaget och ser det som ett argument för revision. I flertalet företag är det aktieägarna som är intresserade av att företaget genomgår en korrekt revision. Karlsson menar att detta argument faller bort, då det i Mind Factory AB ej finns några passiva externa ägare som kan missgynnas av otillräcklig revision. Karlsson kan inte se några argument mot revision.

Då korten presenteras för respondenten ser Karlsson *kostnaden* som det främsta argumentet mot revision. Karlsson är av åsikten att revision är en kostnadspost som kanske ej hade behövts. Han ser det istället som en kontroll för statens räkning. Vad gäller argumenten angående *tillväxthämmande* och *revisorns oberoende* upplevs inte de som problem för Mind Factory AB. Karlsson påpekar att han själv sköter bokföringen och att revisorn enbart granskar. Argumentet om revisorns oberoende ifrågasätts av Karlsson, då han påpekar att det enligt lag inte är tillåtet att revisorn sköter både bokföringen samt granskningen. Av argumenten för bedömde Karlsson att det främsta var *kvitto*, då revision visar på att företagets verksamhet sköts korrekt. Därefter anser respondenten att *råd och rekommendationer* är viktigt och betonar vikten av att kunna prata med revisorn och ha någon till hands att fråga om råd. Som tredje argument ser han *insyn för intressenter* och efter det följer *säkrare ekonomisk information*. Slutligen nämner Karlsson argumentet att *undvika ekonomisk brottslighet*. Problemet med ekonomisk brottslighet upplever Karlsson snarare som en politisk fråga för statsmakten, vilken han själv har svårt att ha en uppfattning om. Insyn för intressenter och säkrare ekonomisk information är argument han inte betraktar som lika viktiga i jämförelse med övriga.

Revisionsplikt

Karlsson är fundersam till om revisionsplikt ska vara kvar eller inte. Efter en stund kommer han fram till att revisionsplikten bör finnas kvar. Han tycker att alla aktiebolag ska ha samma regler, då undantag och specifika gränser ofta blir krångligt och kan leda till försök att gå runt reglerna. Ett exempel som respondenten nämner är att en eventuell omsättningsgräns kan leda till uppdelning av företag i försök att undkomma revision. Karlsson förordar en fortsatt kontroll, men efterfrågar dock rakare och enklare regler.

Karlsson upplever att det är svårt att avgöra hur han skulle ställa sig till revision om den blir frivillig. Huruvida han skulle fortsätta efterfråga revision menar han beror på den aktuella situationen. Karlsson betonar att det är viktigt att uppfattas som ett seriöst

företag av sina kunder. Om revision av företaget utgör ett kvitto skulle det vara ett skäl att frivilligt efterfråga revision.

4.2.3 Mika Styr & Regler AB

Mika Styr & Regler AB startades 1995 och drivs av Monica och Curt Andersson. Intervjun genomfördes med Monica Andersson, som är ekonomi- och administrationsansvarig i företaget. Företagets huvudsakliga verksamhet är styr- och reglerteknik samt el-installationer. Andersson har efter grundskolan studerat två år på yrkesskola, Handelsskolan i Göteborg, och har därefter haft olika ekonomiarbeten. På sin fritid har hon även varit kassör i flera föreningar. Företagets omsättning senaste året var cirka 2,8 miljoner kronor och det har 3,5 anställda, samt en extraanställd vid behov. Omsättningen mellan 1998 och 2001 visar på en uppåtgående utveckling, samt en ökning i antal anställda, varför författarna har klassificerat Mika Styr & Regler AB som tillväxtföretag. Siffrorna för efterföljande år visar en minskning i omsättning, dock ser respondenten en uppåtgående utveckling.

Revision

Respondentens första tanke vid ordet ekonomisk revision är den hjälp som erhålls från revisorn, dvs. den tjänst som köps. Andersson anser att revisorn har en rådgivande roll i företaget, samt fungerar som en ”lärare”. Kontakten med revisorn sker 4-5 gånger per år, dels i samband med bokslut, dels vid vår- och höststämning. Andersson upplever att de har ett nära samarbete och att hon kan rådfråga revisorn vid behov.

Argument för och mot revision/revisionsplikt

Det klaraste argumentet för revision som respondenten ser är det stöd hon får, då hon upplever att hon inte klarar bokslutet själv. Revisorn bistår med kontinuerlig hjälp under året samt ”laglig skatteplanering”, som respondenten uttrycker det. Det främsta argumentet mot revision är den kostnad det innebär och att det är krångligt. Respondenten påpekar även skillnaden i bokföring mellan enskild firma och aktiebolag. Hon uppfattar aktiebolagets regler som omfattande och krångliga. Även kraven från skattemyndigheten ökar för aktiebolag.

Med kortlekens hjälp lyfts ännu en gång *kostnaden* fram som det främsta argumentet mot revision. Gällande *revisorns oberoende* visar Andersson förståelse för problematiken, då hon menar att det är lätt att få en personlig relation med revisorn. Hon påpekar dock att det är ett problem som revisorn har det yttersta ansvaret för. För respondenten är *råd och rekommendationer* det absolut främsta argumentet för, följt av *säkrare ekonomisk information*. Gällande *insyn för intressenter* ser hon kunden som företagets viktigaste intressent. Företaget har diverse större kunder, exempelvis bostadsbolag, som hon anser har ett intresse av att anlita ett ekonomiskt säkert företag. Även för leverantörer kan korrekt ekonomisk information vara väsentlig. Banken är i Mika Styr och Regler AB:s fall ingen viktig intressent, då företaget ej har några lån. Andersson ser ej Skattemyndigheten som en viktig intressent, då hon är av åsikten att de ändå får den information de efterfrågar.

Revisionsplikt

Respondenten tycker att revisionsplikt ska försvinna för småföretag, då hon främst ser revision som en betungande kostnad. Återigen påpekar Andersson skillnaden mellan enskild firma och aktiebolag. Bokföringen i aktiebolag upplever hon ibland alltför komplicerad och detaljerad. Hon anser vidare att bokföringen kan förenklas och att delar av den ej behövs. Vid frivillig revision skulle respondenten fortsätta att anlita revisorn i egenskap av rådgivare, dock i mindre omfattning än vad som sker idag.

Generellt ser Andersson en risk för ökad ekonomisk brottslighet vid slopad revisionsplikt, i övrigt är hon positiv till en sådan utveckling. Hon tror att småföretag kommer att fortsätta anlita revisorn som rådgivare, då det ofta finns ett behov av hjälp. Andersson tror dock att utvecklingen kan bli att en ekonomisk rådgivare, som ej är revisor anlitas, vilket skulle minska kostnaderna. Respondenten upplever det positivt om revision skulle bli ett frivilligt val, då hon ibland finner det arbetsamt med tvång och kontroller. Slutligen efterfrågar Andersson ett enklare regelverk, vilket innebär mindre kostnader och därmed möjlighet för småföretag att anställa fler.

4.2.4 Armini Solutions AB

Armini Solutions startades 1998 och har funnits i sin nuvarande form sedan 2000. Företaget ägs till en tredjedel av VD David Armini, och utöver detta finns elva andra delägare. Armini har en fil.mag. i datalogi. Innan han började arbeta med Armini Solutions AB har han bland annat undervisat vid universitet. För tillfället är tolv personer knutna till företaget, men i en omfattning som motsvarar ungefär tre heltidstjänster. Armini Solutions AB:s huvudsakliga verksamhet är att genom konsultuppdrag ge lösningar till sina kunder så att de kan göra administrativa vinster, först och främst genom olika programvaror. Omsättningen och antalet anställda har ökat genom åren. Den nuvarande omsättningen uppgår till ungefär 1 miljon kronor. På grund av detta har författarna valt att klassificera företaget som ett tillväxtföretag.

Revision

Efter en tids funderande säger Armini att det första han tänker på vid ordet ekonomisk revision är att skattemyndigheten granskar och utreder företags ekonomiska förhållanden. Från början skötte Armini företagets bokföring själv, men sedan en tid tillbaka är det Arminis fru som bokför och upprättar bokslut, medan en revisor granskar bokslutet. Respondenten anser att revisorns roll i företaget är rådgivande. Både Armini och hans fru rådfrågar revisorn. Mest kontakt med revisorn har man i samband med bokslutet, och utöver detta sker rådfrågning vid behov.

Argument för och mot revision/revisionsplikt

Ett argument för revision är att verksamheten blir mer uppstyrd, dvs. om man inte har revision skulle det bli mer oorganiserat. Argument mot är inget Armini har reflekterat över. I och med att företaget är tvingat att genomgå revision så har respondenten ej ifrågasatt situationen.

Då korten presenteras har respondenten svårt att rangordna argumenten mot revision. *Kostnaden* ses inte som ett stort problem, då det rör sig om små summor. *Tillväxthämmande* kopplar Armini ihop med kostnaden. Angående *revisorns oberoende* är det inget problem, då revisorn inte sköter bokföringen. Vidare säger Armini att han upplever att revisorn står på företagets sida samtidigt som denne värnar om sin integritet. Angående argument för sätts *råd och rekommendationer* tveklöst främst, då han anser att det är bra att ha den möjligheten. Resten av argumenten för har Armini svårt att rangordna. Att *undvika ekonomisk brottslighet* är ej relevant, utan snarare anser han att man bör kalla det att undvika misstag. *Säkrare ekonomisk information* ser han som att kunna visa en bra bild inåt snarare än utåt. *Insyn för intressenter* och *kvitto* rangordnas inte. Rörande frågan om vilka intressenter som är viktigast ser han ingen som viktigare än någon annan. Företaget har ingen kontakt med skattemyndigheten och inga lån hos banken, varför dessa två intressenter faller bort. Kunderna är inte intresserade av huruvida Armini Solutions AB genomgår revision eller ej. Vid ett tillfälle har det inträffat att företaget inte har fått handla mot faktura hos en leverantör. Orsaken till detta är respondenten osäker på. Då det finns aktieägare i företaget nämner Armini dem. De är dock mer intresserade av att använda företaget som en plattform för nya idéer snarare än företagets ekonomiska ställning.

Revisionsplikt

Vid frågan om revisionsplikt ska vara kvar eller inte för småföretag funderar Armini ett tag. Han anser att det är en svår fråga som han inte reflekterar över, då den rådande situationen kräver revision. Armini tror att det i framtiden kan bli möjligt att gränserna mellan privatpersoner och företag suddas ut gällande vad de olika grupperna får göra. Han anser vidare att man kanske inte ska ha lika hårda regler gällande ekonomisk revision för små aktiebolag. Vill man inte genomgå revision kan man istället välja en annan bolagsform, dock anser respondenten att aktiebolag ska ha en striktare form. Slutligen säger respondenten att han anser att det är positivt med revisionsplikt.

Vid frivillig revision skulle Armini troligtvis inte behålla revisorn, med anledning av att man ofta inte betalar för något, om man inte behöver. Möjligheten finns dock att han skulle använda revisorn som rådgivare och inte som granskare av bokslutet. Han tillägger dock att det är bra med den kontroll som nu finns i företag, då det förekommer att företag fuskar. Risken i allmänhet med en slopad revisionsplikt anser respondenten vara att det kan leda till mer utbredd ekonomisk brottslighet. Om slopad revisionsplikt leder till att det blir lättare att starta och driva småföretag anser Armini det vara positivt. Han tror att revisionsplikt inbringar mer pengar till statens kassa och att en slopad revisionsplikt kan leda till fusk. Å andra sidan tror respondenten att resultatet av en slopad revisionsplikt kan bli bättre fart på ekonomin, i och med att företag lättare kan öka sin omsättning.

5 Analys

I detta kapitel sammanfattas det empiriska materialet som presenteras i föregående kapitel samt kopplas till den referensram som lagts fram i kapitel två. Resultaten diskuteras utifrån variabler såsom mogna företag kontra tillväxtföretag och kön. Författarna ämnar analysera respondenternas argument för och mot revisions samt deras inställning till en eventuell framtida slopad revisionsplikt.

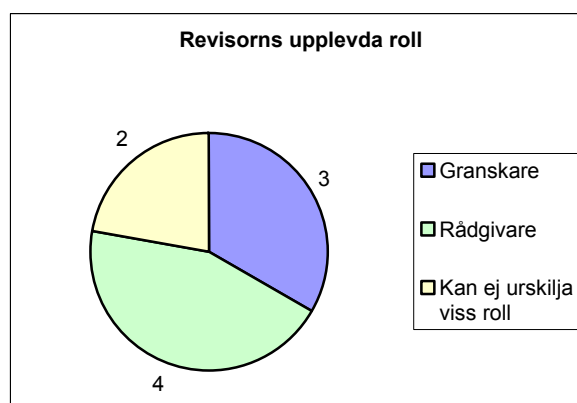
5.1 Allmänt om respondenterna

Av de nio respondenter som intervjuades är sex kvinnor och tre män. Vidare sköter fyra respondenter, varav tre från tillväxtföretag och en från moget företag, sin bokföring inom företaget. Orsaken till detta anges vara kostnadsbesparing alternativt ökad egen kontroll. Fem av företagen anlitar en extern bokförare som genomför företagets bokföring.

5.2 Revision

Ordet *ekonomisk revision* har olika innebörd för respondenterna och ger skilda associationer. Två av respondenterna i tillväxtföretag nämner att det första de tänker på vid ordet ekonomisk revision är ”hjälpmedel”. De övriga två respondenterna i tillväxtföretag associerar till skattemyndigheten, vilket även en respondent från de mogna företagen gör. I övrigt skiljer sig respondenterna i de mogna företagen åt i sina svar och förknippar ekonomisk revision med ”ve och fasa”!, ”någon går igenom det ekonomiska” samt ”bokslut”. En respondent får inga omedelbara tankar.

Vidare tas frågan om revisorns roll upp. Författarna nämner under intervjun tre olika roller en revisor kan ha, vilka är rådgivande, granskande eller bokförande. Ingen av respondenterna uppger att revisorn fungerar som en bokförare i företaget. Fyra av nio företagare, där två av respondenterna tillhör mogna företag och två tillväxtföretag, anser att revisorn har en rådgivande roll. Den näst vanligaste rollen är granskare, vilket gäller för tre av företagen, ett tillväxt och två mogna. En av respondenterna ser sin revisor som ett mellanting mellan granskare och ”bollplank”, och tycker därmed att ingen av de tre ovannämnda rollerna passar in. Vidare har en respondent svårt att tydligt se revisorns roll, då hon under åren haft olika revisorer med skilda roller samt inte träffar sin nuvarande revisor så ofta, se figur 5.1.

Figur 5.1 Revisorns upplevda roll av respondenterna.

De flesta respondenter, sju av nio, träffar revisorn enbart i samband med bokslutet. Tre respondenter säger sig även ha möjlighet att kontakta revisorn för rådgivning. Enbart två respondenter uppger att de har en frekvent kontakt med sin revisor. Den ena träffar revisorn varje månad, medan den andra träffar sin revisor fyra till fem gånger per år utöver rådgivning. Den förstnämnda respondenten har en extern bokförare, men trots det sker en kontinuerlig kontakt med revisorn. Majoriteten av respondenterna träffar sin revisor mycket sällan, och i vissa fall inte alls, vilket förvånar författarna. Däremot kan detta bekräfta att revisorns oberoende ej är något stort problem bland respondenternas företag. Om man aldrig träffar sin revisor, kan man inte bygga upp en personlig relation, vilket gör det lättare för revisorn att vara oberoende. De som träffar sin revisor ofta får lättare en personlig relation, vilket kan hota revisorns oberoende.

5.2.1 Argument för revisionsplikt

Majoriteten av respondenterna, åtta av nio, ser fördelar med revisionen som genomförs i deras företag. Endast en respondent, vilken tillhör gruppen mogna företag, uppger att inga fördelar ses med revision. De argument för som nämns varierar något mellan respondenterna, dock finns det en gemensam nämnare för vissa av svaren. Till de angivna argument för revision som kan grupperas hör ”bra med kontroll”, ”revision ger bra kontroll”, ”verktyg för att kontrollera att allt är korrekt”, ”ordning och reda” samt ”revision hjälper till att organisera”. Tre av sex kvinnor och två av tre män nämner kontroll som ett argument för. Det återfinns således ingen större skillnad könen emellan.

Den engelska revisorsföreningen, ACCA, presenterar ett flertal argument till varför man ska använda sig av en revisor trots att kravet på revisionsplikt har försvunnit (www.accaglobal.com, a). Ett argument som lyfts fram av ACCA är att ekonomiska problem kan upptäckas i ett tidigare skede med hjälp av en revisor. Argumentet återfinns även bland flertalet av uppsatsens respondenter, vilka anger argument relaterade till kontroll. Detta kan kopplas till att upptäcka förekomsten av ekonomiska problem. Därmed ser författarna att argument som lyfts fram av ACCA, även existerar i praktiken bland svenska småföretagare.

En av respondenterna, från ett tillväxtföretag, anger att en fördel med revision är att revisorn fungerar som ett stöd och ger kontinuerlig hjälp. Tre respondenter har ett

skatteperspektiv då en anger underlättad kontakt med skattemyndigheten. En andra anger ”laglig skatteplanering” och en tredje uppger möjlighet att göra tänkbara avdrag för att minska skatten som argument för revision. Av dessa tre är alla kvinnor. Tre respondenter nämner fördelar vilka rör säkerhet och till dessa hör ”stabil och seriöst företag”, ”kvitto på fungerande verksamhet” samt ”garanti på att ekonomin är i ordning”. Vidare anser en respondent att revisorn fungerar som en sporre. Hälften av kvinnorna, och ingen av männen, anser att revision bidrar till säkerhet. Därmed finns en skillnad kön emellan, då kvinnor förefaller uppskatta den säkerhet revision innebär i större utsträckning. Till säkerhet kan även kopplas att de är enbart kvinnor som nämner att revision är viktigt ur ett skatteperspektiv.

Vid intervjuerna presenterar författarna argument för och mot revisionsplikt, nedskrivna på kort. Argumenten är tagna från diskussionen i kapitel två. Respondenten ombeds rangordna samt diskutera de utifrån sin synvinkel. Ett av argumenten för revision är ökad säkerhet och trovärdighet i den ekonomiska informationen (Wennberg, 1994). Ett annat argument för revision är att det är ett kvitto på att den bild företaget visar utåt är korrekt (Halvarson & Juhlin, 1995). Vidare är råd och rekommendationer ett argument för revision. Revisorn kan ge råd gällande metoder företaget använder i sin redovisning, tillvägagångssätt vid betalning och villkor som gäller för företagets kontrakt (www.accaglobal.com, a). Ytterligare ett argument för en bibehållen revisionsplikt i småföretag är att minimera risken för ekonomisk brottslighet (Halvarson & Juhlin, 1995). Slutligen anges insyn för intressenter som ett argument för revision. Till intressenterna hör aktieägare, kreditgivare, leverantörer, kunder och anställda. De kan uppleva en risk att företagsledningen inte är neutrala i sin framställning av informationen (Porter et al, 1998:6). Ytterligare en intressent är skattemyndigheten (Lundfors, 1994). Ur ett skattemässigt perspektiv kan man genom att behålla revisionsplikten undvika behovet av att bygga ut en kontrollapparat för taxeringsrevision.

Figur 5.2 nedan visar det argument respondenterna lyfter fram, med hjälp av kortleken, som det viktigaste argumentet för revision. En av respondenterna från ett moget företag kunde inte rangordna argumenten, då respondenten ansåg alla lika viktiga.

Argument för revision:	Tillväxt-företag	Mogna företag	Totalt
Råd och rekommendationer	3	1	4
Säkrare ekonomisk information	-	1	1
Kvitto	1	1	2
Undvika ekonomisk brottslighet	-	-	-
Insyn för intressenterna	-	1	1
Totalt	4	4	8

Figur 5.2 Det viktigaste argumentet för revision.

Fyra av respondenterna, varav tre från tillväxtföretag, anser att *råd och rekommendationer* är det främsta argumentet för revision. En av respondenterna hänvisar dock till bokföringsassistenten, då denne fungerar som rådgivare snarare än revisorn. Tre av sex kvinnor och en av tre män sätter råd och rekommendationer främst. Därav kan ingen väsentlig skillnad utläsas mellan könen. Majoriteten av respondenterna representerar dock tillväxtföretag. Författarna kopplar detta till att tillväxtföretag ej funnits lika länge som mogna företag, samt befinner sig i en föränderlig verksamhet. I en sådan situation kan råd och rekommendationer vara extra värdefulla.

Argumentet *kvitto* anses viktigast av två respondenter, en från ett tillväxtföretag och en från ett moget företag. *Insyn för intressenter* samt *säkrare ekonomisk information* prioriteras vardera högst av varsin respondent. Den respondent som tycker att insyn för intressenter är det främsta argumentet för representerar det företag som har störst andel lån och därmed i behov av bankkontakt. En av respondenterna har en motsatt inställning till intressenters insyn i företaget och anser att det absolut inte är ett argument för revision. Respondenten anser att det är en fråga om integritet och att personalen är den enda intressent som kan ses som relevant. Ytterligare en respondent anser ej insyn för intressent som viktig, men uttrycker ej en lika kritisk inställning.

Gemensamt för de respondenter som inte rangordnar insyn för intressenter främst är att de ej är beroende av bank och leverantörer. Endast ett fåtal av respondenterna har lån och majoriteten förklarar att de har goda relationer med sina leverantörer, vilka ej kräver insyn i deras verksamhet. Den engelska revisorsföreningen, ACCA, hänvisar till en studie där 94 % av alla bankkamrer ser revisionsberättelsen som ett bevis på hur väl ett företag sköts (www.accaglobal.com, a). Då författarna ej har undersökt svenska bankkamrers inställning till revision vet man inte deras ståndpunkt huruvida de anser revision viktigt då de beviljar företag krediter. Flertalet av respondenterna har ej lån, vilket medför att intressenten bank har varit svår att rangordna i denna studie.

Sex av respondenterna anser att kunden ej är i behov av insyn i företaget, dock tycker en respondent att kunden är företagets viktigaste intressent. Denna respondents företag har ett antal stora kunder, vilka har ett intresse av att respondentens företag är ekonomiskt säkert. De argument som framförs, gällande att kunden inte är en relevant intressent, är ”kunden har inte intresse av om revision genomförs eller inte” (liknande svar från två företag), ”kunder behöver ej insyn”, ”kunderna är trogna och lojala” samt ”verksamheten omfattar ej stora ordrar och långvariga kontrakt”. Endast en respondent nämner aktieägare som en viktig intressent, detta då hans företag har externa aktieägare. Övriga respondenter har inga externa aktieägare och därmed faller problematiken med insyn för aktieägare bort.

Vad gäller skattemyndigheten anser tre av nio respondenter att myndigheten får den information de efterfrågar oavsett om revision sker eller ej. Därmed ser de inte skattemyndigheten som en viktig intressent. Respondenterna ser ej samma hot med en slopad revisionsplikt som remissinstanserna gör. Detta anser författarna har grund i att småföretagare har en tendens att enbart se de intressenter som står dem närmast. Det är ofta de intressenter de har en relation till eller är beroende av, som respondenterna anser viktigast. Till dessa intressenter hör bland annat leverantörer och kunder. Vilken intressent som anses viktigast beror även på vilken typ av verksamhet som bedrivs. Flertalet remissinstanser nämner dock skattemyndigheten som en viktig intressent.

Justitiedepartementet, Revisorsnämnden och FAR menar att en alternativ granskning måste införas om småföretag undantas revisionsplikten, vilket troligtvis kommer att bli kostsamt. I motsats till detta menar Björkdahl på skattemyndigheten att en slopad revisionsplikt för småföretag inte skulle ha så stor betydelse för skattemyndigheten. Han menar att val av företag som granskas ej beror på om revision har genomförts.

Åtta av nio respondenter placerar *undvika ekonomisk brottslighet* långt ned i rangordningen och anger skilda argument till varför frågan om ekonomisk brottslighet ej är aktuell för dem. En respondent anser att revisorn ej är den person som kan upptäcka brottslig verksamhet, en annan är av åsikten att det är svårt att ha en uppfattning då respondenten anser att ekonomisk brottslighet är en politisk fråga. Vidare tycker en respondent att argumentet ekonomisk brottslighet, i samband med revision, ej är relevant då han menar att det snarare handlar om att undvika misstag. En av respondenterna placerar dock ekonomisk brottslighet som det näst viktigaste argumentet för revision. Respondenten har varit utsatt för förskingring av en anställd och revisorn hjälpte då till att upptäcka och åtgärda problemet.

När det gäller argument för revision kan författarna dra slutsatsen att råd och rekommendationer är det viktigaste, vilket lyfts fram av svenska småföretagare i uppsatsen. En liknande inställning går att finna i den irländska debatten där ett av argumenten för revision är att revisorn fungerar som en rådgivare (Murtagh, 1998).

5.2.2 Argument mot revisionsplikt

Gällande argument mot revision nämner fem respondenter, varav fyra från mogna företag och en från tillväxtföretag, spontant kostnaden. Det är fem av sex kvinnor och en av tre män som nämner kostnaden. Författarna finner en skillnad kön emellan, vilket kan bero på att flertalet av kvinnorna tillhör mogna företag. Kostnaden upplevs i mogna företag som en lika stor andel av omsättning över tid, och således kan det bidra till en mer negativ inställning till kostnaden. Skillnaden i inställning kan även bero på att respondenterna är kvinnor. Av alla respondenter anser två stycken att revision, utöver kostnaden, är omständigt och krångligt. En respondent finner det dessutom tidskrävande. I det företag där respondenten finner revision tidskrävande, sköts bokföringen inom företaget och därmed utan utomstående hjälp. Ett argument mot revision som lyfts fram av en respondent är att kreativitet saknas hos revisorn och fler lösningar för att spara pengar efterfrågas. Tre av respondenterna, två från tillväxtföretag och en från moget företag, är av åsikten att det överhuvudtaget inte finns några argument mot revision.

Kort med argument mot revisionsplikt presenteras för respondenterna, vilket liksom med argumenten för revision resulterar i diskussion och rangordning. Ett av argumenten mot revision är *kostnaden*, dels i form av den avgift ett företag betalar, dels tidsåtgången (www.accaglobal.com, a). Vidare tar författarna upp *tillväxthämmande* och därmed menas att en dyr revision kan verka hämmande för ett företags utveckling, då pengarna istället kan användas till investeringar (Manek, 2000a). Slutligen är *revisorns oberoende* ett argument mot revision. I småföretag är det vanligt att revisorn sköter både företagets bokföring samt revision av räkenskaper (Grönboken, 1996). I ett sådant fall kan revisorns oberoende ifrågasättas.

Figur 5.3 nedan visar det argument respondenterna lyfter fram, med hjälp av kortleken, som det viktigaste argumentet mot revision. Två av respondenterna anser att det ej finns några argument mot revision.

Argument mot revision	Tillväxtföretag	Mogna företag	Totalt
Kostnad	2	5	7
Tillväxthämmande	-	-	-
Revisorns oberoende	-	-	-
Totalt	2	5	7

Figur 5.3 Det viktigaste argumentet mot revision.

Efter att ha sett korten menar sju av respondenterna, varav samtliga från mogna och två från tillväxtföretag, att kostnaden är den främsta nackdelen. Dock menar två av dem att innebörden av kostnad och tillväxthämmande är samma sak. Däremot tycker en av respondenterna, som nämner kostnad som främsta argument mot, att revisionen ej är tillväxthämmande med argumentet att hon inte skulle investera pengarna annorlunda. Av de sju respondenterna, som rangordnar kostnad främst, har fem av dem även innan korten presenteras, åsikten att kostnaden är det främsta argumentet mot revision. En av de tre respondenterna, som till en början inte såg några argument mot, anger kostnad då korten läggs fram. Två respondenter står fast vid att det inte finns några nackdelar, varav en respondent anger att kostnaden inte ses som betungande och ej heller tillväxthämmande om råd och rekommendationer kan erhållas. Den andra respondenten menar att kostnad för revision inte utgör en speciellt stor summa.

I en undersökning, genomförd i England, framkommer att företagsledare är mer benägna att få redovisningen granskad ju större omsättningen är (Collins et al, 2001). Fördelarna förknippade med revision anses av företagsledarna öka i takt med omsättningen. Av de respondenter författarna intervjuat anser respondenten, från det företag med störst omsättning, att revision är en trygghet snarare än en kostnad. Vidare framhåller hon många argument för att ha revision. Hon anger även att hon skulle fortsätta ha revision om den blev frivillig. Detta anser författarna ger stöd för de resultat Collins et al (2001) fått fram i ovannämnd undersökning. Författarna ser att det föreligger ett samband mellan omsättningens storlek och inställning till revision. En respondent framhäver att revision kan upplevas som en stor kostnad i företags start skede, då företagen i övrigt dras med stora initiala kostnader. Respondenten i företaget med störst omsättning, är också av åsikten att revision ofta upplevs som en större kostnad ju mindre företaget är. Hon anser att revisionskostnaden är en relativt liten post. Författarna menar att när kostnaden utgör en mindre del av omsättningen ses revision ej som en lika betungande kostnadspost.

Ytterligare föreligger en skillnad mellan mogna företag och tillväxtföretag vad gäller antalet som ser kostnad som främsta argument mot. Samtliga fem respondenter från mogna företag, men endast två av fyra av respondenterna från tillväxtföretag sätter kostnaden främst. Författarna kopplar detta till att omsättningen i tillväxtföretag ökar kontinuerligt, medan revisionskostnaden ofta är konstant. För mogna företag upplevs kostnaden som en lika stor andel av omsättningen, år efter år.

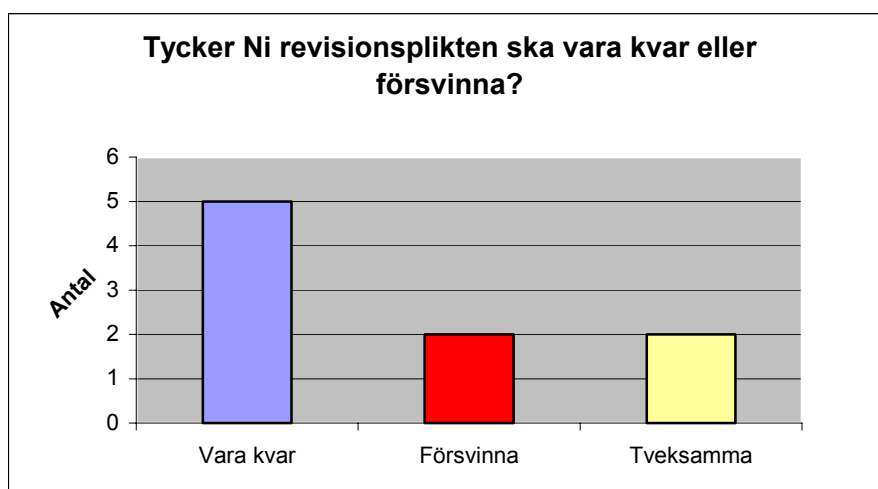
Som tidigare nämnts betraktas inte revisorns oberoende som ett problem av någon av respondenterna. Flertalet respondenter påpekar att i deras fall är bokföraren och revisorn skilda personer. Författarna instämmer att ingen revisor agerar som bokförare, men anser dock att revisorns oberoende kan hotas av en personlig relation till klienten. En respondent menar att det är lätt att få en personlig relation med revisorn, varför hon visar förståelse för problematiken med revisorns oberoende. Respondenten anser dock att revisorn har det yttersta ansvaret för problemet. Ytterligare en åsikt från en respondent, gällande revisorns oberoende, är att revisorn upplevs stå på företagets sida samtidigt som denne värnar om sin integritet. Majoriteten av respondenterna anser att problematiken med revisorns oberoende ej berör dem personligen, och därmed anser författarna att revisorns oberoende inte är en fråga på småföretagsnivå. Däremot är revisorns oberoende ett argument som tas upp på EU-nivå samt av svenska remissinstanser. På EU-nivå diskuteras frågan i ”Grönboken”, där man frågar sig huruvida det är möjligt för revisorn att vara oberoende i småföretag då revisorn ofta agerar som både rådgivare, extern kontrollant och den person som sköter bokföringen (www.europa.eu.int). Den slutgiltiga rekommendationen i ”Grönboken” är att beslut om revisionsplikten för småföretag överlåtas till nationell nivå. I Sverige har Revisorsnämnden uttalat sig om revisorns oberoende i ett remissyttrande (SOU 1999:43). De anser att om revisorernas oberoende ej kan upprätthållas, kan det vara ett skäl till att undanta mindre företag från revisionsplikt.

Författarna drar slutsatsen att kostnad är det viktigaste argumentet mot revision, vilket styrks av FAR som menar att revision är en stor kostnad för flertalet småföretag. Argumentet tillväxthämmande kopplar flera av respondenterna till argumentet kostnad. För studiens småföretagare är detta inget relevant argument mot revisionsplikt, och därmed finner författarna det svårt att stödja den diskussion om tillväxthämmande som förts i England (Manek, 2000a). En jämförelse av respondenternas angivna argument för respektive mot revision visar på att argumenten för upplevs starkare än argumenten mot. Detta grundas på att under intervjuerna framkom fler argument för än mot revisionsplikt. Författarna vill dock påpeka att ingen vägning av argumenten har skett.

5.3 Revisionsplikt

Fem av respondenterna, varav tre från mogna företag och två från tillväxtföretag, anser att revisionsplikten för småföretag ska finnas kvar i framtiden, se figur 5.4. En av respondenterna menar att det utan revision kan bli ett utbrett fusk. Ytterligare argument som nämns är ”trygghet” och ”samma regler för alla, då undantag ofta blir krångligt”. De fem respondenter som anser att revisionsplikten bör finnas kvar är alla kvinnor. Två respondenter ställer sig tveksamma till revisionspliktens vara eller inte vara, varav en respondent menar att det är något han inte reflekterar över då den rådande situationen kräver revision. Vidare säger två respondenter, en från moget företag och en från tillväxtföretag, att de vill att revisionsplikten för småföretag ska tas bort. Ett skäl som anges är kostnaden. Båda är män samt sköter bokföringen själva. Författarna frågar sig om det föreligger ett samband mellan detta och huruvida de vill ta bort revisionsplikten för småföretag. Företagare som sköter bokföringen har ofta ekonomisk kunskap. Vidare ökar bokföringsprocessen insikten och kontrollen av den egna verksamheten. Författarna ser detta som ett tänkbart skäl till att de som

bokför själva ej anser sig vara i lika stort behov av en extern granskare. De som anlitar en extern bokförare saknar den interna kontrollen och kan känna behov av att få bokföraren granskad av oberoende part. Vidare kan det ha en koppling till kön, då författarna anser att män i vissa situationer är mer självsäkra.

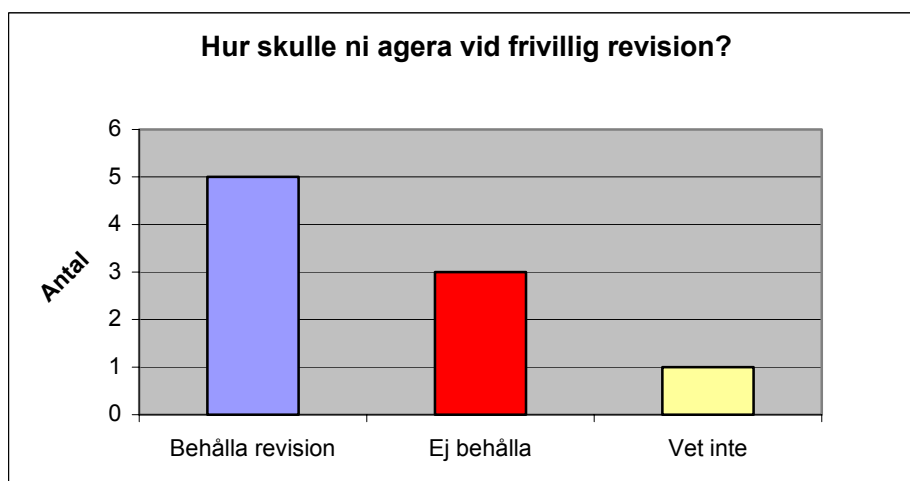
Figur 5.4 Ska revisionsplikten vara kvar eller försvinna?

Under genomförandet av intervjun redogör författarna för utvecklingen inom EU vad gäller revisionsplikt för småföretag. I en del europeiska länder har revisionsplikten slopats för småföretag under vissa gränsvärden, och utifrån EU:s strävan mot harmonisering kan det tänkas att en liknande utveckling kan ske i Sverige. Med bakgrund av denna information ombeds respondenterna ta ställning till huruvida de skulle välja att behålla revision eller inte om den blev frivillig. Huruvida revisionsplikten är en aktuell fråga i Sverige tycker Revisorsnämnden och skattemyndigheten att det inte föreligger någon diskussion om revisionspliktens vara eller inte vara. Revisorsnämnden tror inte att det kommer att bli någon förändring av revisionsplikt i Sverige liknande den i Europa. Justitiedepartementet däremot anser att ämnet är aktuellt, bland annat beroende på att de nyligen har varit på ett möte där en företrädare för en revisorsförening tog upp frågan. På mötet nämndes att när svenska redovisningsnormer förändras, som ett led av redovisningens anpassning till internationella normer, kommer troligtvis frågan om revisionsplikt bli aktuell igen. Vidare betraktar FAR ämnet aktuellt, då de menar att en diskussion föreligger i Sverige.

Totalt säger fem respondenter, varav tre från mogna företag och två från tillväxtföretag, att de skulle behålla revision om den blev frivillig, se figur 5.5. En av respondenterna har däremot tidigare sagt att hon anser att revisionsplikt borde tas bort för småföretag. Av de fem respondenter som frivilligt skulle efterfråga revision är alla kvinnor. I en tidigare svensk undersökning, med syfte att förklara företagsledares inställning till revisionstjänster, konstateras att en majoritet av företagsledarna skulle behålla revision om kravet på denna avskaffades (Halvarsson & Juhlin, 1995). Liknande resultat har erhållits av Collins et al (2001) i England, där 63 % av studiens företag skulle fortsätta med revision även om den blev frivillig. Författarna får samma resultat i uppsatsens undersökning, dvs. att en svag majoritet av respondenterna skulle behålla revision om den blev frivillig.

Enligt en annan undersökning säger fler än 80 % av direktörerna i tillväxtföretag att de vill anlita en revisor, även om den är frivillig (www.accaglobal.com, a). I uppsatsens undersökning skulle enbart hälften av respondenterna från tillväxtföretag fortsätta anlita en revisor ifall revisionsplikten blev frivillig. Därmed uppkommer en skillnad mellan studiens resultat, genomförd i England, och uppsatsens undersökning av svenska småföretag. En tänkbar anledning författarna kan se är att ingen av respondenterna från tillväxtföretag har lån. Det kan vara så att tillväxtföretagen i den engelska studien är beroende av extern finansiering. Det leder till att författarna inte kan dra några klara slutsatser.

I anslutning till frågan om revisionsplikten vara eller inte vara anger en respondent att anledningen till att behålla revision är att säker ekonomisk information och råd erhålls. Dessutom anser hon att hon har en bra relation med sin revisor. Vidare är en kommentar från en annan respondent att reglernas utformning spelar stor roll för hur han verkligen skulle agera. Av de fem företagare som skulle behålla revision anger två att de skulle anlita revisorn i mindre omfattning och främst i form av rådgivare. En orsak som anges till detta är kostnaden.

Figur 5.5 Hur skulle Ni agera vid frivillig revision?

Antalet respondenter som uppger att de inte skulle fortsätta anlita en revisor uppgår till tre, en från tillväxtföretag och två från mogna företag. En av respondenterna har dock tidigare i intervjun angivit att revisionsplikt inte borde finnas kvar för småföretag. Vidare anser en respondent att man ej betalar för något om man inte behöver. Vid frivillig revision skulle han troligtvis inte fortsätta efterfråga tjänsten. Däremot kan han tänka sig att anlita en revisor i egenskap av rådgivare. En respondent är tveksam till hur han skulle agera och menar att det beror på den aktuella situationen, dock betonar han vikten av att uppfattas som en seriös företagare.

Två respondenter skiljer sig i svaren på frågorna om revisionsplikten borde finnas kvar eller inte samt frågan om revision skulle behållas om den blev frivillig. En av respondenterna vill slopa revisionsplikt för småföretag, men om revision eventuellt blir frivillig, skulle respondenten fortsatt efterfråga revision. Vidare anser en respondent att revisionsplikt ej bör slopas, men om den blev frivillig skulle hon inte behålla den. Författarna tror att anledningen till respondenternas skilda svar är de

ställs inför två olika situationer. Då respondenterna får frågan om de anser att revisionsplikt ska finnas kvar eller inte för småföretag, utgår respondenterna från den verklighet de nu lever i. Däremot har de en helt annan bakgrundsinformation då de tar ställning till ifall de skulle behålla revision eller inte om den blir frivillig. De har givits information om utvecklingen inom EU samt haft tid att bättre tänka över situationen.

En svag majoritet, fem av nio respondenter, tycker att revisionsplikten ska finnas kvar för småföretag. Detsamma gäller frågan huruvida de skulle behålla revision eller inte om den blir frivillig. I övrigt skulle respondenterna i flera fall anlita revisorn i mindre omfattning och främst i form av rådgivare om revision blev frivillig. Författarna kopplar detta till att majoriteten av respondenterna anser att råd och rekommendationer är det viktigaste argumentet för revisionsplikt, samt att de främst ser sin revisor som en rådgivare.

5.4 Möjligheter med en slopad revisionsplikt

Fem av respondenterna, tre från mogna företag och två från tillväxtföretag, ser inte några möjligheter med en slopad revisionsplikt för småföretag. Tre av dem tillhör den grupp som skulle behålla revision om den blev frivillig, medan två respondenter ej skulle behålla revision.

Totalt ser fyra respondenter, två från mogna företag och två från tillväxtföretag, möjligheter med en slopad revisionsplikt. Av dessa är det två av sex kvinnor och två av tre män som ser möjligheter. Därav kan inga relevanta skillnader urskiljas mellan könen. Några av respondenterna har ett kostnadsperspektiv och anger ”minskade kostnader”, ”seriösa företag slipper revisionskostnaden i ett initialt skede, då företag har stora kostnader” samt ”lättare att start och driva småföretag vilket ökar omsättningen” som möjligheter. En respondent ser en möjlighet i att kontroller och tvång minskar. Två av de respondenter som ser möjligheter med en slopad revisionsplikt, anknyter möjligheterna till företags uppstartningsskede. Därmed skulle detta kunna motivera att revisionskostnaden kan vara tillväxthämmande, dock är detta argument mot revision inget som lyfts fram av respondenterna vid rangordningen. Då författarna efterfrågar möjligheter med en slopad revisionsplikt, omnämns däremot tillväxthämmande med respondentens egna ord.

5.5 Risker med en slopad revisionsplikt

Samtliga respondenter ser tänkbara risker om revisionen tas bort för småföretag. Sex av nio anger risker som kan kopplas till ekonomisk brottslighet, varav fyra nämner just termen ”ekonomisk brottslighet”. Vidare förekommer risker som ”skattefusk” och ”risk att pengar försvinner och inte redovisas”. Tre av sex kvinnor och en av tre män ser ekonomisk brottslighet som en risk med slopad revisionsplikt. Det föreligger därmed ingen stor skillnad mellan könen.

I samband med fusk och ekonomisk brottslighet ses en fara i att oseriösa företag kommer undan och att företag delas upp i mindre företag för att undkomma regler. Vad gäller regelverket för gränser för en eventuell slopad revisionsplikt i framtiden, har remissinstanserna svårt att uttala sig om detta. Endast en remissinstans uttalar sig om tänkbara gränser och den tror att Sverige får samma gränser som England och

Tyskland. Författarna påpekar att gränserna gällande omsättning och balansomslutning för företag som undantas från revision skiljer sig markant åt i England respektive Tyskland. Störst är skillnaden i omsättning där Englands gräns är 1 miljon pund (Nexia International, 2000), vilket motsvarar 1 360 000 euro, och Tysklands gräns är 6 875 000 euro (Berling, 2003). Författarna upplever att problematik omgärdar gränssättningen för en slopad revisionsplikt, och att gränser kan leda till försök att undkomma dem. Författarna frågar sig om gränser kan vara tillväxthämmande, då en eventuell vinstökning i samband med expansion kan förtas av den tillkomna revisionskostnaden. Företag som ligger under gränsen kan åsidosätta tillväxt för att undvika tvingande revision. Om man i dagsläget vill undkomma revisionsplikt i Sverige finns möjlighet att använda sig av en annan bolagsform. Enligt skattemyndigheten är det i dagsläget vanligt att de som startar näringsverksamhet väljer en annan bolagsform än aktiebolag, just för att undkomma revisionskostnader. En respondent påpekar också denna möjlighet.

Då respondenterna i ett tidigare skede rangordnar argument för revision placeras ekonomisk brottslighet långt ned. När respondenterna ombeds se på möjligheter och risker med slopad revisionsplikt anser majoriteten att ekonomisk brottslighet är en stor risk. Därmed finns en skillnad i uppfattning när det gäller det egna företaget och företag i allmänhet. Författarna ser att respondenterna ej förknippar sina egna företag med ekonomisk brottslighet, dock upplever de att andra företag kan syssla med ekonomisk brottslighet. De anser att brottsligheten skulle kunna öka om revisionsplikten slopas för småföretag. Endast den respondent, vars företag varit utsatt för ekonomisk brottslighet, anser det vara ett viktigt argument för revision. Därmed har personlig erfarenhet betydelse för hur respondenterna resonerar. I propositionen "Aktiebolagets organisation" nämner Riksåklagaren vikten av att revisionsplikten ej får minskas, då revision har en mycket stor betydelse vad gäller att bekämpa ekonomisk brottslighet (Prop. 1997/98:99 s.132). Justitiedepartementet hävdar att de brottsbekämpande myndigheterna, såsom Ekobrottsmyndigheten och Riksåklagaren, kan tänkas motsätta sig en slopad revisionsplikt.

Konkurs är en risk två respondenter nämner, där ett tänkbart skäl som anges är att intressenter saknar insyn i företaget om revision inte genomförs. I samband med diskussionen om konkurs anser en respondent att det är skattebetalarna som drabbas i slutändan. Påverkan på privatpersoner nämns även av en annan respondent i form av att staten går miste om skattepengar i de fall företag ej redovisar korrekta inkomster. Därav kan ses ett "rättviseargument", då vissa respondenter reflekterar över påverkan, av en slopad revisionsplikt, på tredje man och därmed samhället. Frågan om rättvisa är inget författarna tagit upp, utan något respondenterna påpekar. Slutligen nämns även riskerna "kontroll över företag kan försvinna" samt "leverantör kan bli noggrannare med att kontrollera företag, vid etablering av nya kontakter".

Undersökningen visar att respondenterna anser att det finns fler risker än möjligheter med en slopad revisionsplikt. Författarna anser att det generellt är vanligare att se risker än möjligheter med förändringar. Förändringar är ofta förknippade med viss rädsla, vilket kan vara en orsak till att flertalet av respondenterna ser fler risker än möjligheter med en slopad revisionsplikt. Om respondenterna hade givits mer tid att sätta sig in i frågan samt ytterligare information om vad som gäller i vissa europeiska länder kunde möjligtvis svaren ha blivit annorlunda.

5.6 Allmänna åsikter om revision

Då argument för och mot en slopad revisionsplikt diskuteras efterfrågar flertalet respondenter, sex stycken, förändringar gällande revisionens utformning och situationen för småföretag. Tre respondenter efterfrågar enklare regler, varav en respondent påpekar skillnaden mellan enskilt bolag och aktiebolag, och menar därmed att bokföringen för aktiebolag kunde förenklas. Vidare anser en respondent att revision borde finnas, men i en "lindrigare" variant. En annan tycker att småföretagarnas situation borde underlättas. En liknande åsikt som förekommer är att små aktiebolag inte ska lyda under lika hårda regler vad gäller ekonomisk revision. Däremot anser respondenten i fråga att aktiebolag ska ha striktare regler än andra bolagsformer och att företag kan välja en annan bolagsform om de inte vill genomgå revision. Av de företag som efterfrågar enklare regler och dylikt skulle tre respondenter frivilligt behålla revision, två skulle inte behålla revision och en respondent är osäker på hur han skulle agera. Slutligen kan nämnas att en respondent, i fråga om regler, anser att de problem företag möter kvarstår, oavsett om revision utförs eller inte.

6 Slutsats

I det avslutande kapitlet presenteras de viktigaste resultaten från diskussionen som förs i kapitel fem om uppsatsens undersökning. I kapitlet återkopplar författarna syftet till undersökningens resultat. Huvudproblem samt delproblem besvaras med hjälp av resultat från analysen. Kapitlet avslutas med förslag till fortsatt forskning.

6.1 Argument för och mot revisionsplikt

Inledningsvis vill författarna återknyta undersökningens resultat till uppsatsens frågeställningar.

Vilka är de främsta argument för och mot revision som svenska småföretagare anger inför en eventuell framtida slopad revisionsplikt?

Ett av de viktigaste argumenten för revision är enligt respondenterna att det är ett bra kontrollverktyg. Författarna ser att det finns ett behov hos respondenterna att hålla ordning på den ekonomiska informationen, då den utgör en väsentlig del i alla verksamheter. Det andra argumentet som anses viktigt är råd och rekommendationer. Revisorns roll som rådgivare lyfts fram av flertalet respondenter. Det framgår även att revisorn kan tänkas anlitas i framtiden, även om revisionsplikten är frivillig, men då främst som rådgivare. Således ser författarna ett behov av stöd och hjälp vad gäller de ekonomiska frågorna. Det enda argument som ses mot revision är kostnaden, vilket är enhetligt genom de flesta intervjuer. Författarna har förståelse för det då vissa respondenter förklarar att de inte märker av revisorns arbete på annat sätt än som en kostnad. För övrigt kan kostnaden uppfattas som en relativt stor post för mindre företag. Företag strävar mestadels efter att minimera kostnader, kostnaden för revision kan uppfattas som något som ej hör till den huvudsakliga verksamheten och därför inte prioriteras högst.

Vid en eventuell frivillig revision för småföretag i Sverige, skulle svenska småföretagare behålla eller slopa revision?

En svag majoritet av respondenterna anser att revisionsplikten bör vara kvar för småföretag. Det samma gäller frågan om de skulle behålla revision om den blev frivillig. Svaren kan påverkas av att de ej har reflekterat över frågan tidigare, samt att flertalet är osäkra på sin åsikt. Vidare kan svaren spegla den situation de befinner sig i idag, dvs. att revisionsplikt råder. Flera av respondenterna tillägger att om revisionsplikten ska vara kvar tycker de att vissa regler bör förenklas. Undantag efterfrågas inte av någon, då det ofta innebär krångligheter och leder till försök till att undkomma regelverk. En utveckling författarna kan tänka sig vid en slopad revisionsplikt är att bokföringsassistentens arbete fortsatt anlitas, och ej revisorns. En anledning till denna åsikt är att även bokföringsassistenten kan bistå med råd och rekommendationer i viss utsträckning, vilket är ett sätt för företag att undvika revisionskostnaden.

Syns skillnader i argument för och mot revisionsplikt, med tanke på om företaget är ett moget företag eller ett tillväxtföretag?

Författarna förväntade sig, utifrån uppsatsens referensram, att tillväxtföretag i större utsträckning än mogna företag skulle ha behov av att genomgå revision. Detta bland annat då tillväxtföretag kan vara i större behov av att låna externt kapital för att utveckla sin verksamhet. I uppsatsens undersökning återfinns ingen sådan skillnad i svaren, vilket troligtvis har sin grund i att majoriteten av företagen ej har några lån. En skillnad i resultatet är dock att fler mogna företag än tillväxtföretag ser kostnaden som ett argument mot revision. En tänkbar anledning till detta är att mogna företags kostnad för revision är en lika stor del av omsättningen över tiden, i motsats till tillväxtföretag. I de flesta tillväxtföretag växer omsättningen snabbare än revisionskostnaden, vilket skulle kunna vara en förklaring till resultatet.

Majoriteten av de företag som nämner råd och rekommendationer som främsta argument för revision är tillväxtföretag. Anledningen till detta tror författarna är att tillväxtföretagen befinner sig i en föränderlig verksamhet där råd är extra värdefulla. Mogna företag möter inte lika många nya situationer. I övrigt har inga större skillnader återfunnits de två grupperna emellan.

6.2 Skillnad utifrån företagarnas bakgrundsvariabler

Författarna försöker förklara huruvida det finns någon skillnad i inställning till revisionsplikt mellan bakgrundsvariabeln kvinnor och män. Två respondenter anser att revisionsplikten bör försvinna, dessa två är män som båda sköter bokföringen själv. Förklaringen kan därmed härledas både till kön och till det faktum att respondenterna själva sköter bokföringen. Män kan ofta uppfattas som mer självsäkra och vara av åsikten att de klarar sig själva. Vidare kan egen bokföring innebära att man anser sig ha tillräcklig kontroll och kunskap, och därmed ej är i behov av extern granskning. Av de respondenter som vill ha kvar revisionsplikt för småföretag är samtliga kvinnor, och detsamma gäller de respondenter som anger att de skulle behålla revision om den blev frivillig.

Ytterligare ser fler män än kvinnor möjligheter med en slopad revisionsplikt, vilket ger ökad förståelse för deras inställning till en slopad revisionsplikt. En liten skillnad i inställning kan även ses med risken för ekonomisk brottslighet, då kvinnorna känner en större oro för att denna ska öka vid en slopad revisionsplikt. Fem av sex kvinnor nämner kostnaden som ett argument mot revision, men endast en av tre män. Författarna kan inte se någon direkt förklaring till detta, möjligtvis kan det kopplas till att kvinnorna representerar mogna företag. Slutligen vill författarna påpeka att tre av sex kvinnor, men inga av männen, anser att revision bidrar till säkerhet.

Utifrån ovanstående resonemang ser författarna viss skillnad mellan könen. Genomgående för kvinnor är att de vill ha kvar revisionsplikten för småföretag, de skulle även använda sig av revision om den blev frivillig. Därmed finns tendenser att kvinnor representerar ett mer försiktigt ställningstagande, vilket även framkommer av att kvinnor betonar risk och säkerhet i större utsträckning. Män är de som anser att revisionsplikten ska slopas och förefaller ha en mer självsäker inställning. Författarna har inte funnit några övriga bakgrundsvariabler som påverkat svaren.

6.3 Revisionspliktens vara eller inte vara

Inom EU har förändringar gällande revisionsplikt för småföretag genomförts. Detta visar på att EU-länder anser att möjligheterna överstiger riskerna med en slopad revisionsplikt. Författarna vill påpeka att varje lands situation är unik, och i Sveriges fall finns en stark koppling mellan beskattning och redovisning. I den svenska diskussionen har skattekopplingen diskuterats som ett hinder för förändring av revisionsplikten, och att det vid förändring krävs en annan typ av kontrollapparat som ett alternativ till dagens revision. En åsikt från skattemyndigheten är dock att en slopad revisionsplikt inte skulle ha så stor betydelse för skattemyndigheten. Deras val av företag som granskas beror ej på huruvida företaget genomgår revision eller ej.

Den främsta risken svenska remissinstanser ser med en slopad revisionsplikt är att det skulle kunna leda till ökad ekonomisk brottslighet. Vid minskad kontroll skulle företag lättare kunna dölja fusk och oegentligheter. Denna åsikt är även något som flera av respondenterna kopplar till en slopad revisionsplikt. I samband med detta påpekar vissa respondenter att en slopad revisionsplikt kan leda till att fler företag fuskar, alternativt går i konkurs, och att detta kan drabba tredje man. Därmed ser författarna att det finns ett rättviseperspektiv, då kostnaden kan komma att belasta samhället istället för enskilda företag.

Vad gäller möjligheter och risker med en slopad revisionsplikt ser respondenterna fler risker än möjligheter. En förklaring skulle kunna vara att vissa av respondenterna ej besitter så stor kunskap inom området samt att det ofta är lättare att se risker än möjligheter med förändringar.

Den förändring gällande revisionsplikt som skett inom vissa EU-länder anses av författarna visa på ämnets aktualitet. Huruvida Sverige skulle påverkas av den europeiska utvecklingen, och genomgå en liknande utveckling, är diskutabelt. Olika åsikter har erhållits från svenska remissinstanser. Författarna är dock medvetna om att svaren påverkas av hur mycket respektive representant känner att de har tillåtelse att lämna ut. Vidare kan det ha att göra med representantens kunskap inom ämnet. Svaren kunde ha blivit annorlunda ifall författarna hänvisats vidare till någon med bättre kunskap inom ämnet. Författarna ställer sig därmed frågande till vad representanterna har för belägg för vissa av sina uttalande. En annan faktor kan vara representantens möjlighet att ta sig tid, samt deras inställning till att bistå med hjälp.

Slutligen anser författarna att revisionspliktens vara eller inte vara är ett aktuellt ämne med tanke på att Sverige är en del av EU, och att harmonisering eftersträvas länderna emellan. Huruvida den svenska revisionsplikten kommer att förändras är svårt att uttala sig om, men en diskussion av ämnet går troligtvis ej att undvika. Vid en eventuell frivillig revision för småföretag visar uppsatsens undersökning att en svag majoritet skulle behålla revision. Ytterligare visar undersökningen att en svag majoritet anser att revisionsplikten bör finnas kvar. Vidare ser respondenterna både argument för och mot revision, flera olika argument för revision påpekas, medan det enhetliga argumentet mot är kostnaden. Då flertalet respondenter lyfter fram argument för revision starkare än argument mot anser författarna att det ger belägg för att de troligtvis skulle fortsätta anlita en revisor. Vidare visar undersökningen att riskerna med en slopad revisionsplikt överstiger möjligheterna. Det ger ytterligare belägg för att inställningen är att revisorns tjänster skulle anlitas även i fortsättningen.

6.4 Författarnas reflektioner

Förutom diskussionerna kring uppsatsens frågor har även andra tankar och funderingar kommit fram under uppsatsens framställande. Revisorns oberoende är en ständigt aktuell fråga. Europeiska Kommissionens ”Grönbok” diskuterar ämnet vilket även Revisorsnämnden gör i ett remissyttrande. Deras bedömning är att om revisorns oberoende inte kan upprätthållas kan detta vara ett skäl att undanta småföretag från revisionsplikt. Författarna ställer sig frågande till hur revisorns oberoende kan upprätthållas i småföretag. Att använda sig av en extern bokförare ser författarna som en bra lösning på problemet. En svårighet som upptäcks är dock att flertalet bokföringsassistenter är kopplade till en viss revisionsfirma. Därmed kan ett frivilligt val av revisor ej ske. Författarna är fundersamma till hur en oberoende revision kan utföras då en ”kollega”, vars arbetsrutiner är kända av revisorn, ska granskas. I de situationer, där respondenterna sköter bokföringen själva, finns alltid en risk att revisorns oberoende sätts ur spel. Detta då revisorn kan tvingas gå in och rätta bokföringen löpande under året samt vid bokslut. En respondent nämner att hon har en personlig relation till sin revisor, vilket även det kan sätta revisorns oberoende ur spel.

Funderingar har även funnits kring utvecklingen av redovisningskonsultens roll vid en eventuell framtida slopad revisionsplikt. Flera respondenter har framhållit deras redovisningskonsulter, då det anser sig ha större nytta av dem än av sin revisor. Vid en eventuell framtida slopad revisionsplikt kan utvecklingen bli att redovisningskonsulten tar över revisorns arbete, vilket skulle kunna leda till att revisorer får färre arbetsuppgifter. Revisorns roll har även ifrågasatts i samband med den senaste tidens stora redovisningsskandaler. Trovärdigheten för revisorns arbete har minskat och därmed kan de vara svårt att motivera kostnaden för små aktiebolag.

6.5 Författarnas förslag till fortsatt forskning

Under arbetets gång har ytterligare förslag till vidare forskning, inom ämnet revisionspliktens vara eller inte vara, dykt upp. I författarnas studie har enbart småföretag undersökts. Fortsatta studier av vad de olika intressenterna anser om en slopad revisionsplikt skulle vara av intresse att undersöka, exempelvis banker och leverantörer.

Ett annat förslag är att göra en mer omfattande studie av småföretagarnas inställning till revision. Vidare skulle man kunna studera huruvida skillnader i åsikter föreligger branscher emellan.

Slutligen finner författarna det av intresse att studera vad den minskade revisionspliktens följderna är i de länder där revisionsplikten har slopats. En ingående studie av hur exempelvis engelska småföretag har uppfattat den minskade revisionsplikten, dvs. vilka fördelar respektive nackdelar de har upplevt av utvecklingen, vore intressant.

7 Källförteckning

Böcker

- Davidsson, P., Delmar, F., Wiklund, J. (2001). *Tillväxtföretagen i Sverige*. SNS Förlag. Stockholm.
- Edenhammar, H., Hägg, I., red. (1997). *Makten över redovisningen*. SNS Förlag. Stockholm.
- Ekholm, M., Fransson, A. (1984). *Praktisk intervjuteknik*. Almqvist & Wiksell Förlag AB. Stockholm
- Eriksson, L., Wiedersheim-Paul, F. (1999). *Att utreda, forska och rapportera*. Liber ekonomi. Malmö.
- FAR:s Revisionsbok*. (2002). FAR Förlag AB. Stockholm.
- Kylebäck, S., Landén, S. (2001). *Aktuella redovisningsfrågor år 2001-Ernst & Young Skriftserie nr 50/01*. Printgraaf. Stockholm.
- Lekwall, P., Wahlbin, C. (1993). *Information för marknadsföringsbeslut*. IHM Förlag AB. Göteborg.
- Nexia International. (2000). *The International Handbook of Financial Reporting*. Edited by Yvonne Goodhead. Tolley. London.
- Nilsson, S. (1999). *Redovisningens normer och normbildare*. Studentlitteratur. Lund. Första upplagan.
- Nilsson, S. (2002). *Redovisningens normer och normbildare*. Studentlitteratur. Lund. Andra upplagan.
- Porter, B., Simon, J., Hatherly, D. (1996). *Principles of external auditing*. Wiley, cop. Chichester.
- Smith, D. (1995). *Redovisningens språk*. Studentlitteratur. Lund.
- Wallén, G. (1996). *Vetenskapsteori och forskningsmetodik*. Studentlitteratur. Lund.

Artiklar

- Halvarson, U., & Juhlin, R. (1995). *De flesta småföretagare vill behålla extern revision-även om den blir frivillig*. Balans, nr 8-9.
- Lundfors, L. (1994). *Det finns starka skäl att behålla revisionsplikten i alla aktiebolag*. Balans, nr 5.

Markland, Björn. (1996). *EUs grönbok efterlyser lagstiftning – men löser inte ansvarsfrågan*. Balans nr 8-9.

Markland, Björn. (1998). *Vägen framåt Grönboken följs upp av meddelande från kommissionen*. Balans nr 6-7.

Wennberg, I. (1994). *Vem förlorar på minskad revisionsplikt?* Balans, nr 8-9.

Lagar, propositioner och offentliga utredningar

Aktiebolagslagen (1975:1385).

Bokföringslagen. (1999:1078).

Department of Trade and Industry. (1999). *Statutory requirement for smaller companies. A consultative document*. <http://www.dti.gov.uk/cld/threshld.pdf>

Department of Trade and Industry. (2002). *Accounting threshold levels for small and medium-sized companies and groups*. <http://www.dti.gov.uk/cld/audit.htm>

Grönboken. (1996). *The role, the position and the liability of the statutory auditors within the European Union*. http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/company/audit/docs/700996en.pdf

Regeringens proposition. (2000/01:146). *Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamhet*.

Regeringens proposition. (1997/98:99). *Aktiebolagets organisation*.

Revisionslagen. (1999:1079).

Statens offentliga utredningar SOU 1999:43. (1999). *Oberoende, ägande och tillsyn i revisionsverksamheten*. Norstedts tryckeri AB, Stockholm.

Internet

ACCA. (2001). *Statutory requirement for smaller companies*. <http://www.acca.co.uk/technical/responses/archive/22254?session=ffffffffffc28288ca3eafb943c54049f6bac0b4545e476917cc3786e>

ACCA. (2001a). *Why audit matters – Your guide to the benefits of audit*. <http://www.accaglobal.com/pdfs/smallbusiness/20967?session=ffffffffffc28288ca3eafc9b902bb89edbf6a1e0cc547dcae4a9413e4>

ACCA. (2001b). *Technical Factsheet 55, Audit exemption*. http://www.accaglobal.com/pdfs/members_pdfs/tech_factsheets/factsheet55.pdf?session=ffffffffffc28288ca3eafcaa777c760c14d56fa0774690b2497ed01c1

Collins, J., Jarvis, R., Skeratt, L. (2001). *Size and the value of the audit*. <http://www.acca.co.uk/publications/accountingandbusiness/227044?session=ffffffffffc28288ca3eafbe9ad34be2a15b68073724af1bf47bb025ff>

- Ernst & Young (2000). *Vad är revision?*
http://www.ey.com/global/Content.nsf/Finland/AABS_julkaisut
- HLB International. (2000) *Doing business in Ireland*.
[http://www.vfnathan.ie/articles/DoingBusinessInIreland\(Inside\).pdf](http://www.vfnathan.ie/articles/DoingBusinessInIreland(Inside).pdf)
- Manek, J. (2000a). *Audit exempt Co Ltd manual: The cost-effective method*.
www.impracticesoftware.com/exempt2.shtml
- Manek, J. (2000b). *Now 90% of UK companies do not need auditors; can ACCA remain an audit regulator?*
<http://visar.csustan.edu/aaba/acca4Oct2000.html>
- Murtagh, B. (1998). *Exemption of small companies from statutory audit*.
<http://www.acca.co.uk/publications/ipi/8/24536?session=ffffffffffc28288ca3eafc5b95a82e4e19a73284e7237166f090cbf86>
- PricewaterhouseCoopers. (2003). *Doing business and investing in Ireland*.
http://www.pwcglobal.com/ie/eng/ins-sol/publ/pwc_doingbusinessJan03.pdf
- Svensson, G. (1998) *Tyskland kalla fakta*.
<http://www.schwedenkammer.de/Pdf/foeretag.pdf>
- Wyett, J. (2000). *The audit of the small company*.
<http://www.acca.co.uk/publications/studentaccountant/31118?session=ffffffffffc28288ca3eafc53b7eb00286b982a7c0253a23f3f7ccf193>
- <http://www.bankofengland.co.uk/fin4sm06.pdf>
- <http://di.se/noFlash.asp> *Gasellerna 2003*.
- <http://www.rileycom.co.uk./index.html> *Company Audit exemptions now extended*.
(2000).
- <http://www.eken.lu.se/misc/Ogangteuro3.pdf>
- <http://www.far.se/info.asp?choice=info>
- <http://www.justitie.regeringen.se/dettaar/index.htm><http://www.pcplimited.com/royle.htm>
- <http://www.pcplimited.com/royle.htm>
- <http://www.redovisningsradet.se>
- <http://www.rn.se>
- <http://www.rsv.se/ung/index.html>
- <http://www.scb.se/foretagsregistret/default.asp>

Databaser

FAR-Komplett

FAR INFO, nr 5. (1998). *Europaparlamentet uttalar sig om Grönboken om revisorer.*

FAR INFO, nr 2. (2003). *Redovisningsdirektiven anpassas till IAS.*

Kontakter

Berling, Ulrika. Revisor Ernst & Young, Stuttgart, Tyskland.

Bornmalm-Jardelöw, Gunilla. Universitetslektor, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet.

Brännström, Dan. Revisor Ernst & Young, Göteborg samt vice ordförande, FAR.

Hillefors, Håkan. Svenskt Näringsliv.

Intervjuer

Remissinstanser i Sverige

Aspegren, Jacob. Rättssakkunnig på Justitiedepartementet.

Bengtsson, Maria. Jur. kand på FAR.

Björkdahl, Kent. Representant för Skattemyndigheten i Göteborg.

Blomberg, Inger. Chefsrevisor på Revisorsnämnden.

Eskilsson, Per. Chefsjurist på Revisorsnämnden.

Företag

Andersson, Monica. Ekonomi- och administrationsansvarig på Mika Styr & Regler AB. 030512.

Armini, David. VD på Armini Solutions AB. 030514.

Ekdahl, Pernilla. VD på HT Beyers Blomsterhandel AB. 030509.

Eklund, Irene. VD på Hälsokost Solrosen AB. 030505.

Forsberg, Inga-Lill. VD på Häggstrands Elbutik AB. 030507.

Hansson, Marita. VD på Hårlocus AB. 030512.

Karlsson, Urban. VD på Mind Factory AB. 030505

Ripa, Gunnar. VD på Gunnica AB. 030507.

Sjöström, Britta. VD på LTS Kommunikation AB. 030508.

Bilagor

Bilaga 1	EU:s Fjärde Direktiv 78/660/EEG
Bilaga 2	Definitioner av småföretag
Bilaga 3	Svenska revisionsplikten
Bilaga 4	Intervjuguide – frågor ställda till representanter för olika remissinstanser i Sverige
Bilaga 5	Intervjuguide – frågor ställda till representanter för småföretag, mogna företag respektive tillväxtföretag

Bilaga 1 EU:s Fjärde Direktiv 78/660/EEG

Artikel 11

Medlemsstaterna får tillåta att ett bolag som på balansdagen inte överskrider två av följande tre gränsvärden:

- Balansomslutning: 1 000 000 europeiska beräkningsenheter,
- Nettoomsättning: 2 000 000 europeiska beräkningsenheter,
- Medelantalet under räkenskapsåret anställda: 50,

upprättar en balansräkning i förkortad form som endast visar de poster i artikel 9 och 10 som föregås av bokstäver och romerska siffror, varvid särskilt skall anges - dock endast med totalbelopp för varje post - de upplysningar som krävs enligt parenteserna vid posten D II på aktivsidan och posten C på passivsidan i artikel 9 samt vid posten D II i artikel 10.

Enligt en senare ändring (84/569/EEG) har beloppen i Artikel 11 ändrats:

Artikel 1

Direktiv 78/660/EEG ändras på följande sätt:

1. I artikel 11

- skall i första strecksatsen "balansomslutning: 1 000 000 ecu" ersättas med "balansomslutning: 1 550 000 ecu",
- skall i andra strecksatsen "nettoomsättning: 2 000 000 ecu" ersättas med "nettoomsättning: 3 200 000 ecu".

Avsnitt 11 Artikel 51

1. a) Bolagens årsbokslut skall granskas av en eller flera personer som enligt nationell lagstiftning är behöriga att revidera räkenskaper.

b) Den eller de personer som ansvarar för revision av bokslutet skall även granska om förvaltningsberättelsen överensstämmer med årsbokslutet för samma räkenskapsår.

2. Medlemsstaterna får befria de bolag som avses i artikel 11 från skyldigheterna enligt punkt 1.

Bilaga 2 Definitioner av småföretag

Europeiska kommissionen

	Mikroföretag	Småföretag	Medelstort företag
Omsättning, euro	Gränsvärde anges ej.	Max 7 miljoner euro	Max 40 miljoner euro
Balansomslutning, euro	Gränsvärde anges ej.	Max 5 miljoner euro	Max 27 miljoner euro
Antal anställda	Max 10	Max 50	Max 250
Oberoende kriterier*	Anges ej.	25 %	25 %

*Oberoende kriteriet hänvisar till den maximala andel som kan ägas av ett, eller flera tillsammans, företag som inte uppfyller samma kriterie.

För att kvalificera sig som ”Small and Mediumsized Enterprises”, SME, måste både kravet på antalet anställda samt oberoende kriteriet vara uppfyllt och antingen omsättnings- eller balansomslutningskravet.

“Companies Act”, England

	Småföretag	Medelstort företag
Omsättning	Max £ 2,8 miljoner	Max £ 11,2 miljoner
Balansomslutning	Max £ 1,4 miljoner	Max £ 5,6 miljoner
Antal anställda	Max 50	Max 250

Ett företag definieras som ett småföretag eller medelstort företag om två eller flera av ovanstående kriterier uppfylls¹.

“Department of Trade and Industry”, DTI

	Antal anställda
“Mikroföretag”	0-9
Småföretag	10-49
Medelstort företag	50-249
Stort företag	250+

British Bankers’ Association, BBA, definierar ett småföretag som företag som har en årlig omsättning som är mindre än £ 1 miljon.

Definitionerna har hämtats från Bank of England, Domestic finance division, (www.bankofengland.co.uk).

¹ Companies Act är den engelska lagstiftningen angående finansiella rapporter och redovisning. Den har implementerat den europeiska kommissionens lagstiftning samt inkluderat det åttonde direktivet (Nexia International, 2000:633).

Bilaga 3 Svenska revisionsplikten

Även ekonomiska föreningar skall ha minst en revisor (Lag om Ekonomiska föreningar 8 kap. 1§). I 8 kap. 5 och 6§§ i Lag om Ekonomiska föreningar finns det bestämmelser om auktoriserad eller godkänd revisor i vissa fall (FAR:s Revisionsbok, 2002:597).

En stiftelse ska ha minst en revisor enligt stiftelselag 4 kap. 1§. Minst en revisor ska vara auktoriserad och godkänd, om stiftelsen enligt bokföringslagen (1999:1078) är skyldiga att upprätta årsredovisning.

I bokföringslagen finns bestämmelser om när handelsbolag, enkla bolag och kommanditbolag skall upprätta årsredovisning eller årsbokslut (Lag om Handelsbolag och Enkla bolag 2 kap 3a§).

I bokföringslagen (1999:1078) 6kap. 1§ anges när den löpande bokföringen ska avslutas med en årsredovisning. Företag som tillhör någon eller några av följande kategorier skall för varje räkenskapsår avsluta bokföringen med en årsredovisningen.

1. Aktiebolag.
2. Ekonomiska föreningar.
3. Handelsbolag i vilka en eller flera juridiska personer är delägare.
4. Företag som omfattas av lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag eller lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.
5. Stiftelser som är bokföringsskyldiga enligt denna lag, dock inte stiftelser som får använda sina tillgångar uteslutande till förmån för medlemmar av en viss eller vissa släkter och som är bokföringsskyldiga endast på grund av 2 kap. 3§ första stycket.
6. Bokslutsföretag i vilka
 - a) antalet anställda i verksamheten under de senaste åren två räkenskapsåren i medeltal har uppgått till mer än 10, eller,
 - b) nettovärdet av tillgångarna i verksamheten enligt en balansräkning för räkenskapsåret uppgår till mer än 24 miljoner kr.
7. Företag som är moderbolag i en koncern om
 - a) antalet anställda hos koncernföretaget under de senaste två räkenskapsåren i medeltal uppgått till mer än tio eller
 - b) nettovärdet av koncernföretagets tillgångar, enligt balansräkningen för koncernföretaget senaste räkenskapsår, på moderföretagets balansdag uppgår till mer än 24 miljoner kr.

Bilaga 4 Intervjuguide – frågor ställda till representanter för olika remissinstanser i Sverige

1.

Anser Ni att det föreligger en diskussion i Sverige angående revisionsplikten och vilka är i så fall de argument som lyfts fram för respektive mot en fortsatt revisionsplikt för små företag?

2.

Stora förändringar har skett i övriga Europa, exempelvis England.

(Ändringarna som skedde i England inleddes med en uppdelning på små, medelstora och stora företag och 1997 blev alla privata företag med en omsättning på mindre än 350 000 pund befriade från revision. Från och med den 31 juli 2000 ändrades gränsen till att alla företag med en omsättning på mindre än 1 000 000 pund är befriade från revision. Företagens balansomslutning får ej heller överstiga 1 400 000 pund. Om fler än 10 % av aktieägarna i ett aktiebolag anser att en revisor behövs ska detta krav tillgodoses.)

Hur ser Ni på denna utveckling?

3.

På vilket sätt tror Ni utvecklingen i övriga EU-länder kommer att påverka Sverige?

Anser Ni det troligt att en förändring kommer att ske i Sverige?

4.

Om en förändring av revisionsplikten sker, vad skulle de tänkbara gränserna kunna vara?

5.

Vilka tänkbara konsekvenser kan uppstå vid en slopad revisionsplikt ur Ert perspektiv som företrädare för?

Bilaga 5 Intervjuguide – frågor ställda till representanter för småföretag, mogna företag respektive tillväxtföretag

A. Om respondenten

Namn?

Befattning?

Utbildning?

- formell?

- arbetslivserfarenhet?

Tid inom företaget?

B. Om företaget

När startades företaget?

Företagets huvudsakliga verksamhet?

Antal anställda?

Omsättning?

C. Om revision i Ert företag

Vad är det första Ni tänker på vid ordet ekonomisk revision?

Vilken roll tycker Ni att revisorn har i Ert företag? Fungerar revisorn främst som rådgivare, bokförare eller granskare?

Hur och när genomförs revision i Ert företag?

Vad ser Ni för argument för revision i Ert företag?

Vad ser Ni för argument mot revision i Ert företag?

D. Om revisionsplikt

Tycker Ni att revisionsplikten ska vara kvar eller försvinna för små aktiebolag?

En beskrivning av utvecklingen i Europa ges. Exempelvis att vissa andra europeiska länder har slopat revisionsplikten för småföretag.

Om revision skulle bli frivillig för Ert aktiebolag, hur skulle Ni då agera?

Vad ser Ni för möjligheter alternativt risker med en slopad revisionsplikt för företag i allmänhet?